Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 20 июль ШАНБА № 139 (5.182). БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

ҲОСИЛГА-ҲОСИЛ ҚЎШАЁТГАНЛАР

Саратон иссиғи борлиқни тандирдек қиздиради. Кенг пайкалга қараб кўзингиз тиниб кетади. Ҳув узоқда сароб жимирлайди. Бундай пайтда инсон ўзини соя-салқинга ургиси келади. Ўсимлик-чи? Унга вақтида озуқа, сув бериб турилса, бўғзи юмшатилса, бас. Кунда бир яшнаб ҳосилига ҳосил қўшаверади.

Қува районидаги «Москва» жамоа хўжалиги заршунослари айни кезларда ишни шундай ташкил этмоқдалар. Парвариш маромида олиб борилаётгани туфайли ҳар уч кунда ғўза тупида ҳосил нишонаси пайдо бўлмоқда. Каримжон Эргашев етакчилик қилаётган «Пахтакор» участкаси пайкалларида ҳар тупда 3—5 та кўсак санаш мумкин. Лекин бу гул ва кўсаклар ҳали хирмондаги пахта деган гап эмас. Унгача неча куну тунни бедор ўтказишга тўғри келади. Айниқса, ҳозирги дамларда экинни асраб-авайлаб меҳр билан парвариш қилиш лозим.

Таъкидлаш керакки, мазкур участка аъзолари бир неча йилдан бери Арсиф даштини ўзлаштириш билан шуғулланмоқдалар. Бугунга келиб 250 гектар ерда деҳқончилик қилинадиган бўлди. Даштда 60 гектарлик боғ яратилди. Айни пайтда унинг меваси ғарқ пишган. Бундан ташқари жорий йилда 25 гектар майдонда пиёз, 30 гектарда маккажўхори етиштирилаяпти. Лекин асосий пайкалларда ғўза ўстирилмоқда. Ҳар гектар ердан ўртача 30 центнердан чўл дурдонаси йиғиштириб олиш мақсад қилинган.

Бўлимда 3 та пахтачилик бригадаси бор. Йўлдошали Комилов шулардан бирига етакчи. У бошлиқ жамоа бу йил 40 гектар ерда ғўза парваришлаб, ҳосилдорликни гектар ҳисобига 35 центнерга етказишни кўзлаган. Шу кеча-кундузда дала ишлари уюшқоқлик билан ўтказилаётир. Моҳир механизаторлар Анвар Холматов, Набижон Ботиров экинга бешинчи комплекс ишлов беришни тугаллашмоқда. Ниҳолларга оби-ҳаёт тарашда Авазбек Ёқубов, Исомиддин Тўйчиев, Ҳотам Жумаев, Ҳусниддин Каримов каби сувчилар ғайрат кўрсатишмоқда. Одинахон Юсупова, Тўлғаной Нишонова, Мақсуда Отабоева сингари колхозчилар чопиқ ишларида фаол.

Бригадада ижара асосида ишлаётган Комил Дадажонов бошлиқ звено бошқаларга ўрнак бўлаётир. Жамоа етакчиси 58 ёшда. Ёнига уч қиз ва тўрт ўғлини олиб, 4 гектар ерда деҳқончилик қилмоқда. Гектаридан 35 центнердан ҳосил олмоқчи. Ғўзалар ривожи парвариш намунали олиб борилаётганидан далолат беради.

— Деҳқон июль ойида ҳар қачонгидан кўра ҳушёррoқ бўлиши лозим, — дейди Комил ака. — Чунки озгина бепарволик ҳосил нишоналари тўкилишига сабаб бўлади. Бу даврда суғориш ва культивацияни айниқса кучайтириш керак. Ушбу ойда ниҳолларга камида икки марта, ўсишдан орқада қолган пайкалларга эса уч марта сув тарашни мўлжаллаганмиз. Еримиз дашт, шағалли бўлганлиги туфайли, экин тезда чанқайди. Буларнинг ҳаммаси сувчи зиммасига катта масъулият юклайди. Оби-ҳаётдан тежабтергаб, самарали фойдаланиш мақсадида тунги суғоришни кучайтираяпмиз.

Чиндан ҳам пахтакор ҳаётида энг долзарб дамлар бошланди. Бу пайтда ниҳолларнинг кўкига маҳлиё бўлиш мумкин эмас. Муҳими, парваришни бўшаштирмай сувни вақтида бериш, қатор ораларини тез-тез юмшатиб туриш. Участканинг Ҳавохон Фозилова бошлиқ бригадаси далаларида ҳам қизғин меҳнатнинг гувоҳи бўлдик. Бу жамоа 45 гектар ерда ғўза ўстирмоқда. Айрим тупларда 5—7 та катта-кичик кўсак ҳосил бўлган. Бригада аъзолари ҳозиргача экинга 7 марта ишлов бериб, 3 мартадан озиқлантиришибди ва суғоришибди. Илғор механизатор Ҳакимжон Камолов ниҳолларни асраб-авайлаб қатор ораларини юмшатмоқда. У кунлик топшириқни 2—2,5 ҳисса ошириб бажармоқда.

Бригада сувчилари ҳозирги масъулиятни дилдан ҳис этиб ишлашмоқда. Тажрибали миришкорлар Воҳиджон Юнусов, Ўктам Эшматов оби-ҳаёт тарашда бош-қош.

Шунингдек, участканинг Авазхон Жалилова бошлиқ бригадаси заршунослари ҳам ғўза парваришини қизитмоқдалар. Улар 50 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштиришни кўзлашаяпти.

Участка меҳнаткашларига унумли ишлаш ва кўнгилли дам олишлари учун зарур шароит яратилган. Дала шийпонлари мавсумбоп қилиб безатилган. Бу ғамхўрликлар колхозчиларнинг ғайратини оширмоқда.

А. ТЎХТАСИНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

СУРАТЛАРДА: бригада бошлиғи Йўлдошали Комилов (чапда) ва участка бошлиғи Каримжон Эргашев ғўзаларни кўздан кечиришмоқда; серғайрат колхозчилар Одинахон Юсупова (чапдан), Тўлғаной Нишонова ва Мақсудахон Отабоева.

Л. КИМ олган суратлар.

Суратли лавҳа

ПАРВАРИШ — МУҲИМ ЮМУШ

АМУДАРЁ

«Коммунизм» жамоа хўжалиги пахтакорлари ўтган йили яхши натижаларга эришгандилар. Бу йил ютуқларни мустаҳкамлаш тадбирлари кўрилмоқда. Ишни оилавий пудрат асосида ташкил этган заршунослар 1200 гектар майдонда ғўза ўстиришмоқда. Давлатга камида 3200 тонна сифатли хом ашё сотиш режалаштирилган.

Жорий кўклам аввалига қулай келиб, экиш-тикиш вақтида ўтказилганди. Лекин май ойи ва июннинг бошлари деҳқон учун серташвиш келди. Бу даврда ёғингарчилик экинга катта зарар етказди. Меҳнат аҳли табиий офат олдида довдираб қолмади. Аксинча ҳамжиҳатликни кучайтириб, қийинчиликларни тезроқ бартараф этиш чоралари изланди. Айрим пайкалларга қайтадан уруғ қадалди. Баъзи майдонларда ғўза қатқалоқдан юмшатилди. Хуллас, астойдил меҳнат туфайли экин ўзини тутиб олди.

Эндиликда ниҳолларнинг ривожини кўриб завқланасиз. Хўжалик пахтакорлари ғўза парваришини тез ва соз олиб бормоқдалар. Шу кеча-кундузда далаларда 25 та чопиқ трактори тўхтовсиз ишлатилаяпти, бошқа юмушларни бажаришда 450 дан зиёд ишловчи қатнашмоқда. Тупларда ҳосил нишоналари кун сайин кўпаймоқда.

Сувчи — ҳосилни яшнатувчи. Ҳозир айниқса уларнинг зиммасидаги масъулият ҳар қачонгидан ошган. Экинни оби-ҳаётга қондиришда 60 дан зиёд миришкор иштирок этаяпти. Бозорбой Ваисов, Саъдулла Эшмуродов, Маткарим Шокиров, Нурулла Холлиев каби механизаторлар, Шукуржон Отамуродова, Марям Олламберганова, Эшимбат Ражабов сингари сувчилар ишда ҳамкасбларига ўрнак.

Х. ОТАМУРОДОВ.

ХЎЖАОБОД

Бу йил ҳар гектар ҳисобига 28 центнердан оқ олтин етиштирамиз! — Абдулла Набиев номли жамоа хўжалиги деҳқонларининг мақсади шундай. Улар айни кезларда 680 гектар майдонда ғўза ўстиришаяпти. Хўжалик далаларини айлансангиз ишлар қизғин бораётганлигининг гувоҳи бўласиз. Меҳнат аҳли ниҳолларни озиқлантириш, суғориш, қатор ораларини юмшатиш, бегона ўтларни йўқотиш каби юмушларни бир-бирига қўшиб амалга оширмоқда.

Бу йилги шароитда қишлоқ хўжалиги зараркунандалари ва касалликлари кўпроқ хавф солмоқда. Бу ҳол уларга қарши курашувчилар масъулиятини оширмоқда. Асқар Собиров «ОВХ-14» агрегати билан зарарли ҳашаротларга қарши курашда ғайрат кўрсатмоқда. У 250 гектар майдондаги ғўзаларни зараркунандага қарши дорилади.

— Биз асосан тунда ишлаяпмиз, — дейди А. Собиров. — Хўжалик бошқаруви зарур шарт-шароитни яратиб бермоқда. Ҳар куни иссиқ овқат, сут ва сут маҳсулотлари берилмоқда. Бунга жавобан самаралироқ ишлашга ҳаракат қилаяпмиз.

М. ЧЎМИРЗАЕВ.

ТАШРИФНИНГ БИРИНЧИ КУНИ

ЛОНДОН, 19 июль. (ТАСС махсус мухбирлари). СССР Президенти М. С. Горбачев етти етакчи саноат давлатининг раҳбарлари билан кетма-кет учрашувлар ўтказганидан кейин пайшанба куни унинг Буюк Британияга расмий амалий ташрифи бошланди.

Пайшанба куни эрталаб Совет раҳбари Италия Вазирлар Кенгашининг раиси Жулио Андреотти ва Канада Бош вазири Брайн Малруни билан музокаралар ўтказди. Бу музокараларда «катта еттилик»нинг Лондон кенгашидан кейин СССР билан ўзаро алоқалари масалалари муҳокама қилинди ва икки томонлама муносабат муаммолари ҳақида гаплашиб олинди.

Шундан кейин Совет раҳбарининг Буюк Британияга расмий амалий ташрифи доирасида унинг Бош министр Жон Мейжор билан музокаралари бўлиб ўтди. СССР Президентининг «катта еттилик» раҳбарлари билан учрашуви якунлари ҳамда давлат ва ҳукумат раҳбарлари ўртасидаги шахсий алоқаларни ривожлантиришнинг бундан буёнги йўллари хусусида фикрлашиб олинди. Лондон кенгашидан кейин халқаро янги тусдаги иқтисодий муносабатларни вужудга келтиришда мазкур алоқаларнинг аҳамиятини исботлаш лозимлиги тан олинди. Икки томонлама тусдаги баъзи аниқ масалалар ҳақида ҳам гаплашилди.

Пайшанба куни Ж. Мейжор СССР Президенти ва унинг рафиқаси шарафига расмий нонушта зиёфат берди. Зиёфатда иккала мамлакатнинг раҳбарлари қадаҳ кўтариб қисқача нутқ сўзладилар. Британия Бош вазири, жумладан, дунёда рўй берган ижобий ўзгаришлар Совет раҳбарининг етти мамлакат раҳбарлари билан учрашувида ўз ифодасини топганини уқтириб ўтди. М. С. Горбачев эса жавоб нутқида Лондондаги учрашувлар янги Европа учун 1990 йил ҳартиясида белгиланган йўлдаги жуда катта маррани бошлаб берганини ва кучли омил бўлиб хизмат қилишини уқтириб ўтди.

Музокаралардан кейин иккала мамлакатнинг раҳбарлари журналистлар билан учрашиб, шу музокараларнинг якунлари ҳақида ахборот бердилар ва мухбирларнинг саволларига жавоб қайтардилар.

Сўнгра М. С. Горбачев Британия парламентининг иши билан танишди.

Кечқурун М. С. Горбачев билан Р. М. Горбачева Буюк Британия қироличаси Елизавета II ҳузурига ташриф буюрдилар. Букингем саройида бўлиб ўтган учрашувда Герцог Эдинбург иштирок этди.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

19 июль куни Тошкент вилоят партия комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда ташкилий масала кўриб чиқилди.

С. Мамарасулов Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг раиси этиб сайланганлиги муносабати билан пленум уни Тошкент вилоят партия комитети бюросининг аъзоси ва биринчи котиби вазифаларидан озод этди.

Тошкент вилоят ижроия комитетининг раиси, халқ депутатлари вилоят Совети раисининг биринчи ўринбосари бўлиб ишлаб турган С. Д. Сайдалиев яширин овоз бериш йўли билан Тошкент вилоят партия комитетининг биринчи котиби этиб сайланди.

Пленум Тошкент вилоят ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Т. М. Мирёқубовни, Бекобод шаҳар партия комитетининг биринчи котиби Э. М. Рўзиевни вилоят партия комитети бюросининг аъзолари этиб сайлади.

Пленум Тошкент вилоят партия комитетининг Ўзбекистон Компартияси ижтимоий-иқтисодий сиёсатини амалга ошириш соҳасидаги иши тўғрисидаги ҳисоботи юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарори қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги ахборотни тинглади. Вилоят партия комитетининг котиби В. Г. Гордиенко шу ҳақда ахборот берди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи котиби А. С. Ефимов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

Тажрибакор маслаҳати

ҒЎЗА КУН САНАЙДИ

Пахтачилик бригадасига етакчилик қилаётганимга 6 йилдан ошди. Илгари механизатор эдим. Бу касбда 20 йилдан зиёд ишладим. Чигит экишдан ҳосил йиғим-теримигача, ундан кейин кеч кузги ва қишки юмушларда ҳам фаол қатнашганман. Ёшликдан пахта ичида ўсиб улғайдим. Мана, ёшим элликдан ошаётган бўлса-да, ҳамон шу касбда ишлаяпман. Ҳар куни пайкал кезиб, ғўза оралайман.

Бу экин кўп заҳмат чекишни, қаттиқ меҳнат қилишни талаб этади. Биз, деҳқонлар, унинг ташвишларига кўникиб қолганмиз. Ҳатто усиз кунимиз қандай ўтишини тасаввур этишимиз қийин. Мен етакчилик қилаётган бригада аъзолари бу йил 60 гектар майдонда деҳқончилик қилишаяпти. Кўкламда чигитни ўз вақтида, сифатли экиб олганимиздан бениҳоя қувонгандик. Лекин кейинроқ рўй берган об-ҳаво инжиқликлари ташвишимизни оширди. Ёғингарчиликлар туфайли пайдо бўлган қатқалоқни дарҳол юмшатиб, парваришни кучайтирдик. Озиқлантириш, суғориш, ишлов бериш ўз вақтида ўтказилмоқда. Шу боисдан ҳам бугунги кунда ниҳоллар ривожи кўзни қувонтиради. Жамоамизда ўн бешдан зиёд киши бор. Ҳамма ўз ишини билиб қилаяпти. Уларни топшириқни ёмон бажарибсан деб биров тергамайди. Эркин ишлагач, масъулиятни яхшироқ ҳис этади. Ҳайит Аҳмедов, Райҳон Турдиев, Баҳри Аҳмедов каби сувчилар ва механизаторлар экин парваришида ғайрат кўрсатмоқдалар. Уларнинг шижоати туфайли ҳозиргача қатор ораларига беш марта ишлов берилиб, уч марта озиқлантирилди. Иккинчи сув ниҳоясига етказилмоқда.

Айни пайтда ҳар тупда 5—8 та кўсак, ўндан зиёд гул ва шона санаш мумкин. Бригадамиз ғўзаларнинг ҳолатига қараб айрим пайкалларда муҳим агротехник тадбир—чеканкалашни бошлаб юборди. Узоғи билан 10—12 кунда ушбу юмушни сифатли тугаллаймиз.

Деҳқонлар июль ойини ҳосил тўплаш даври деб бежиз айтишмайди. Бу вақтда экин ишловни айниқса кўп талаб қилади. Чунки уни чанқатиш, озуқага зор қилиш мутлақо мумкин эмас. Илдизига доимо нам келиб туриши керак. Ғўза оралиғи қанча кўп шамоллатиб турилса, чопиқ трактори тўхтовсиз ишлатилса, ниҳоллар шунча баравжлашиб, ҳосил нишоналари тез етилади. Бу талабни яхши билган аҳил жамоамиз дала ишларини кўп йиллик тажриба асосида ўтказмоқдалар. Парвариш кечаю кундуз давом эттирилмоқда.

Ўтган йили давлатга 210 тоннадан ортиқ сифатли хом ашё сотиб режани қарийб 1,5 баравар ошириб бажаргандик. Бу йилги мақсадимиз ҳам чакки эмас. Ҳар гектар ердан ўртача 35 центнердан ҳосил етиштириш кўзланган. Маррани эгаллаш учун бутун куч ва тажрибани ишга солаяпмиз.

К. ПОЁНОВ,
Косон районидаги Ленин номли давлат хўжалигининг пахтачилик бригадаси бошлиғи.

Озиқ-овқат масаласи қандай ҳал қилинмоқда?

СУРХОННИНГ БЎЛИҚ БОШОҚЛАРИ

Жазирамадан сарғайиб кетган адирлар. Унда ғаллазорлар бир дақиқа тўхтаб қолган қуёш каби думалоқ бўлиб кўринади. Ёшлигингизда кўрган манзараларни шу ерда кўриш мумкин: одамлар ўроқ билан буғдой ўришяпти. Ёнларида буғдой боғламлари ғарам қилиб қўйилган. Йўқ, қирқинчи йиллардаги ҳаёт тўғрисида фильм суратга олинмаяпти, бутун Сурхондарёда бўлгани каби Олтинсой районида ҳам экинзорлар шу тарзда тежалади. Мен Бойсун, Сариосиё, Шеробод районларида оддий сўқмоқлар ҳам бўлмаган ана шундай ғаллазорларни кўрдим. Буларнинг ҳаммаси биргаликда хўжаликларнинг донга аввалгига нисбатан бутунлай бошқача муносабатини кўрсатади.

Бу ерда бир бурда нонни ҳам қўни-қўшнилар билан баҳам кўриш одати бор. Лекин ана шу «бир бурда нон» сўзлари тўғри маънода эшитиладиган давр келиб қолди. Нон асосий овқат ҳисобланган кўп болали оилаларда шу бир бурда нондан ҳам маҳрум бўлишлари мумкин эди. Пахта якка ҳокимлиги дон ва озуқа етиштириш учун деярли ер қолдирмаган эди. Гўё Ўзбекистоннинг вазифаси тола етиштириб бериш, дон билан эса бошқа жумҳуриятлар етарли даражада таъминлар эмиш. Бироқ жумҳуриятлар қабул қилган суверенитет, миллатлараро муносабатларнинг жўн эмаслиги ана шу умидларни пучга чиқарди. Энди Ўзбекистоннинг кўпгина вилоятлари фақат ўз кучига ишона бошлади.

— Сўнгги икки йилда биз дон етиштиришни уч баравар кўпайтирдик, — дейди Сурхондарё вилоят партия комитетининг деҳқончилик бўлими мудири Ш. Юнусов. — Маккажўхори ва шоли билан биргаликда икки юз минг тонна дон тайёрлаймиз. Бу ҳам чегара эмас, имкониятлар бор...

Яқин-яқинларгача фақат пахта етиштириш билан шуғулланган вилоят ўзи учун зарур доннинг деярли 60 фоизини ўзи етиштирмоқда, чорвачилик учун ҳам ем кўпайиб қолди. Бунинг учун пахта етиштириладиган суғорма ерларни қисқартиришга тўғри келди, албатта. Лекин бошқа йўналишда имкониятлар ҳам бор — жанубий районларда йилига икки марта ҳосил олишни ўрганиб олишди. Баҳорда кузги ғалла ҳосили йиғиштириб олиниб, ўрнига маккажўхори экилади. Натижада кузда гектаридан 80 центнердан 100 центнергача дон олинади.

Асосий заҳира эса деҳқоннинг маҳоратида, бу ердаги ибора билан айтганда ер ва сувнинг тилини билишда. Масалан, Жарқўрғон районидаги «Социализм» жамоа хўжалиги бригада бошлиғи Нурқобил Эшқурбонов кабиларнинг моҳирлигида, унинг даласида ҳар гектар ердан 50 центнердан кўп буғдой олинмоқда.

— Биз бундан ҳам кўп ҳосил олишимиз мумкин эди, — дейди бригадир. — Лекин буғдой нави бизнинг жануб шароитига мослашган эмас. Тез етилади ва тўкилиб кетади. Ҳосилнинг анча қисми нобуд бўлади...

Айтмоқчи, тажрибали ғаллакорнинг эътирозлари асослидир, бошқа эътирозлар ҳам бор. Мен бундай эътирозларни ғаллачилик республика илмий тадқиқот илмгоҳи жойлашган Жиззах вилоятининг Ғаллаорол районида ҳам эшитишимга тўғри келди. Чамаси бу илмгоҳнинг олимлари кўпдан буён «Велосипед» кашф қилишяпти. Чунки улар жанубий зонадаги деҳқонларга ишончли навларни яратиб берганлари йўқ, агротехникага доир тавсиялар ҳам берганлари йўқ, бу ердаги ғаллакорлар фанга эмас, кўпроқ халқ тажрибасига таянадилар.

Донни ўзимизда етиштиришга ўтар эканмиз, деб ишонтиришди мутахассислар, экин майдонлари тузилишини ҳам ўзгартириш, ғалла учун энг яхши экинзорларни ажратиш лозим бўлади. Ҳозирча эса энг яхши экинзорлар пахтага ажратилган. Буни ҳосилдорликнинг турлича эканлигидан ҳам билса бўлади. Дон экинларини ҳамон оралиқ экин ҳисоблаётган айрим районларда суғориладиган ерларнинг гектаридан 25—30 центнердан, бошқаларида эса бир ярим баравар кўп ҳосил олинмоқда.

Ўзимиз учун донни ўзимиз етиштиришимиз керак, дейишди Сурхондарёнинг шимолидаги Шўрчи районида. Бунинг учун қатъий ҳаракат қилишди. Дон экинлари майдонини икки баравар кўпайтиришди, ҳосилдорликни оширишди. «Коммунизм» жамоа хўжалигида гектаридан 50 центнер буғдой ва 70 центнер маккажўхори дони олинмоқда. Районда тегирмон комбинати ишга тушди. У ерда бир кеча-кундузда 600 тоннагача ун ва 505 тонна омихта ем ишлаб чиқариляпти. Ўз тегирмонимиз турганда қўшнилар ҳузурига боришга на ҳожат, дейишади бу ерда...

Хуллас, тажриба шуни кўрсатмоқдаки, озиқ-овқат муаммосини шу вақтгача бўлганига нисбатан пухтароқ ўйлаб чинакам ҳал қилиш мумкин. Бунинг учун фақат ташаббус кўрсатиш керак.

М. БАБИНЦЕВ,
«Сельская жизнь» мухбири.

Сурхондарё вилояти.

(«Сельская жизнь» газетасининг 1991 йил 18 июль сонидан).

КУН ТАРТИБИДА НАВОИЙШУНОСЛИК

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг ижтимоий ривожланиш, фан ва маданият мажмуида куни кеча жумҳуриятимиздаги таниқли навоийшунос олимлар иштирокида мажлис ўтказилди. Уни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Э. Самандаров олиб борди.

Мажлисда республиканинг етакчи навоийшунослари буюк бобокалонимизнинг 550 йиллик тўйига қизғин тайёргарлик кўрилаётган ҳозирги вақтда навоийшуносликни ривожлантириш истиқболлари, юбилейни нишонлаш юзасидан олиб борилаётган ишларни фаоллаштириш борасидаги ўзларининг қимматли фикр ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Ўзбек халқининг буюк шоири ва мутафаккири, давлат ва жамоат арбоби Алишер Навоийнинг жаҳон маданияти ҳазинасига бебаҳо дурдона бўлиб қўшилган ҳаётбахш шеърияти барча совет кишиларининг, бутун тараққийпарвар инсониятнинг бойлиги бўлиб қолганлиги, улуғ инсонпарварнинг серқирра ижодига ҳурмат билан қараш, шоир ижодини доимо ўрганиб бориш зарурлиги, унинг олижаноб ғоялари ва илҳомбахш асарлари инсоният тараққиёти ва осойишталиги учун курашдаги ҳамкорликни мустаҳкамлашга ёрдам беражаги мажлисда таъкидлаб ўтилди.

Навоийшуносликни тараққий эттиришда жумҳуриятимиз нашриётларининг фаолияти ҳам катта аҳамиятга эгадир. Чунки ана шу нашриётлар Алишер Навоий асарларини, навоийшунос олимларимизнинг китоб ва мақолаларини нашрдан чиқариб, кенг ўқувчилар оммасига етказиб беришга даъват этилгандир. Ҳозирда республикамиз нашриётларида Навоий асарларини ва унинг бой ижодига бағишланган турли мақолаларни чоп этишга киришилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг «Фан» нашриёти буюк сўз устасининг йигирма томлик тўла асарлар тўпламини чоп этиш бўйича иш олиб бормоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ нашриёт шу тўпламнинг 7 томини босмадан чиқарди. Шу нашриётда Навоий ижоди ҳақида, шоир ижодининг ҳозирги адабий жараёнга таъсири тўғрисида илмий асарлар чиқариш мўлжалланмоқда.

Навоийшунос кадрлар тайёрлаш, ҳозир бу соҳада ҳормай-толмай меҳнат қилаётган олимларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, Навоий ижодини мактабларда, олий ўқув юртларида муттасил ўрганиш ва шу асосда навоийшунос олимлар авлодини тарбиялаб етиштириш лозимлиги кўрсатиб ўтилди. Тошкентдаги ўрта мактабларда ана шундай мутахассислар тайёрлаш зарурлигига эътибор қаратилди. Навоий юбилейи кунларида Тошкентда ана шундай мутахассислар тайёрланадиган мадраса очилиши кўзда тутилмоқда.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг адабиёт илмгоҳига Алишер Навоий номини бериш, Алишер Навоий ижодини ўрганадиган махсус илмгоҳ очиш, шунингдек жумҳуриятда навоийшунослар жамиятини ташкил қилиш лозимлиги айтилди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР халқ рассоми Абдулҳақ Абдуллаев ишлаган Алишер Навоий портрети кенг оммалаштириш учун асос қилиб олинди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

КОММУНИСТЛАР МЎЛ НОЗ-НЕЪМАТ ЕТИШТИРИШДА ФИДОЙИЛИК КЎРСАТМОҚДАЛАР

ШАХСИЙ ИБРАТ КУЧИ

Бозор иқтисодиёти барча хўжаликлар, корхона ва ташкилотлар олдига маъсулиятли вазифалар қўйди. Таъминотдаги тақчилликларга барҳам бериш, меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш, иқтисодиётни юксалтириш учун қаттиқ меҳнат қилиш керак. Ўрта Чирчиқ район коммунистлари шу кун масъулиятини яхши англашаяпти. Улар пахтазорларда, боғ-роғларда фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Сархил неъматлар халқ дастурхонига тортиқ этилмоқда. Қувончлиси шуки, пахта етиштиришга ихтисослашган колхоз ва совхозларда ҳам сабзавотчилик, боғдорчилик, полизчилик ривожланаяпти, Хайрли ишда коммунистлар барчага бош-қош бўлишмоқда. Улардан айримларининг дил сўзларини келтирамиз.

Содиқ ЙЎЛДОШЕВ, «Партия XXII съезди» жамоа хўжалиги бригадаси бошлиғи:

— Бригадамиз аъзолари узоқ йиллардан буён асосий тармоқ — пахтачиликни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшиб келишаяпти. Ихтиёримизда 132 гектар ер бор. Уста деҳқонларимизнинг фидойи меҳнати туфайли беш йил ичида ҳосилдорлик олти центнерга кўпайди. Режа сурункасига бажарилаяпти. Партия йиғилишларидан бирида коммунистлар ҳар бир бригада имкониятдан келиб чиққан ҳолда сабзавот етиштиришни йўлга қўйиш лозимлигини таъкидлашди. Акс ҳолда баъзи оилалар бозорга қарам бўлиб қолишарди. Таклиф раҳбар ва мутахассислар томонидан маъқулланди. Хайрли ишни ўзимиз бошлаб бердик. 24 гектар ерга сабзавот экинлари экилди. Биринчи йили картошка, карам, бодринг, булғор қалампири ҳамда сабзидан яхши ҳосил олинди. Улар биринчи навбатда бригада аъзоларига тарқатилди. Режадан ортиғи аҳолига сотилди. Жорий йилда эса 60 тонна картошка, 100 тонна помидор ва бошқа маҳсулотлар етиштирамиз. Далалар, боғларда айни пишиқчилик. Дармондори неъматлар халқимизга тортиқ этилмоқда. Натижада моддий манфаатдорлик таъминланаяпти. Қийинчиликлар ҳам йўқ эмас. Техника воситалари, яшчиклар вақтида етказиб берилмаётгани сабабли маҳсулот махтал бўлаяпти. Яқинда бир тележка карам вақтида қабул қилиб олинмагани сабабли чириди. Деҳқон меҳнатини қадрлаш керак.

Табиат инжиқликлари туфайли юзага келган қийинчиликларни муваффақиятли енгдик. Ғўзаларимиз бўлиқ, бақувват бўлиб ўсмоқда. Ҳар тупида шода-шода гул ва кўсаклар. Агротехник тадбирлар оби-тобида олиб борилаяпти. Механизатор ва сувчилар мусобақага қизғин тус беришмоқда. Ният — бу йил ҳар гектар ердан 37 центнердан пахта ҳосили олиш.

Холисбой БАРАТОВ, Акмал Икромов номли колхоз бош агрономи: — Пудрат шарофати туфайли ерга бўлган муносабат ўзгарди. Деҳқон эмин-эркин фаолият юритмоқда. Авваллари асосий эътибор пахтага қаратиларди. Пахтазордан лоақал ярим гектарини қисқартириб озуқа ёки бошқа экин турларини жойлаштириш ҳақида оғиз очсангиз бошингиз балога қоларди. Бир ёқлама иш юритиш оқибатида дала шийпонлари ён-атрофигача чигит экилди. Қишлоқда яшаб, сабзавотга ёлчимадик. Колхоз бошқаруви вазиятга тўғри баҳо бериб, бошқа соҳаларни ҳам изчил ривожлантиришга эътиборни кучайтирди. Сабзавот етиштириш учун 275 гектар ер ажратилди. Экинлар яхши парваришланди. Ҳосил чўғи ёмон эмас. Бу йил 450 тонна картошка, 100 тонна сабзи, 101 тонна помидор, 102 тонна пиёз етиштирилиши керак. Дастлабки топширилаётганноз-неъматлар сифатлилиги билан кўпчиликни қувонтирмоқда.

Шу ўринда коммунист ташаббуси ҳақида тўхталмоқчиман. Бундан икки йил муқаддам кекса партия аъзолари ҳашар йўли билан 50 гектар ерда боғ яратишганди. Бу йил улардан биринчи ҳосилни йиғиштириб олаяпмиз. Яқинда эса 15 гектар ерда ҳовуз бунёд этдик. Унда балиқлар парваришланади. Уйшин қишлоғида тегирмон ишга тушади. Хонадон чорвасига етарли миқдорда емхашак етказиб берилади.

Жорий йилдан Чимкент вилоятининг Ленин райони билан маҳсулот айирбошлаш юзасидан шартнома туздик. Келишувга биноан қардошларга сабзавот, мева жўнатиб эвазига буғдой, чорвачилик маҳсулотлари оламиз. Хўжалик бошланғич партия ташкилоти оммавий-сиёсий ишларни жонлантирмоқда. Ижарани кенг жорий этиш, илғорлар тажрибасини оммалаштиришда тарғиботчилар муҳим роль ўйнадилар. Эндиликда сабзавотчилик ва боғдорчиликда 200 оила шу илғор усул асосида ишламоқда. Пахта майдонлари қисқарган бўлсада ҳосилдорлик камайгани йўқ. Ўтган йили гектаридан режадаги 27 центнер ўрнига 31 центнердан хом ашё йиғиштириб олдик. Режа 110 фоизга бажарилди. Ғўзаларимиз яхши ривожланаяпти. Мажбуриятга яраша ҳосил бор.

Абдурашид СОТВОЛДИЕВ, «Ленин йўли» жамоа хўжалик пудратчиси:

— Жумҳуриятимиз Президентининг ҳаётбахш фармонлари қишлоқ меҳнаткашининг қаддини тиклади. Бозор қийинчиликлари олдида довдирамай ҳаёт кечириш имконига эга бўлдик. Биргина томорқа учун ер ажратилганлигининг ўзи бебаҳо иш бўлди. Ғамхўрликка жавобан самарали меҳнат қилишга ҳаракат қилаяпмиз. Тўрт йил муқаддам оила аъзоларим билан сабзавот етиштиришга аҳд қилдик. Шартнома асосида 2,5 гектар ер олдик. Эрта кўкламдан тиним билмай ишладик. Натижада шу кунгача бир тоннадан зиёд сабзи, 9 тонна помидор, 18 тонна карам топширишга эришдик. Яхши ишлаётганлигимиз ўзимизга ҳам, давлатга ҳам катта фойда бўлаяпти. Бултур оиламиз билан 22 минг сўмдан зиёд даромад қилдик. Муваффақият бизни янги марралар сари илҳомлантираяпти.

Суҳбатдош:
Ҳ. КАРИМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ТАЪЗИМ СИЗГА, ЗАМИН СОҲИБАСИ!

Умр инсонга бир маротаба берилади. Уни шундай яшаш кераккн, вақти келиб босиб ўтилган йўлга назар ташланганда кўнгил ўксимасин. Дала маликаси Мўътабархон Қорёғдиева буни қалбдан ҳис қилади. Деҳқон фарзанди оққўнгил, меҳнатсевар, танти инсонлар орасида вояга етди. Ўрта мактабни битиргач, иккиланмай заршунослар сафига қўшилди. Йиллар мобайнида мўл, арзон ва сифатли ҳосил етиштиришнинг сирларини қунт билан ўрганди. Механизатор бўлишни ният қилди. Мақсад сари дадил интилди. Дастлабки қийинчиликлардан, кимларнингдир таънасидан чўчимади.

Илк бор агрегатини далага олиб чиққани ҳамон ёдида. Вужудини ҳаяжон қамраган, кўзлари оппоқ пахтазорга суқланиб боқарди. Ёш механизатор бироз тин олгач, стартёрни босди. Мавсум мобайнида сидқидил тер тўкиб, техника қудратини амалда намойиш этди. Пўлат этакдан 100 тоннага яқин пахта тўкди. Йиллар ўтди. Энди Мўътабархон Қорёғдиева номи хўжаликда эмас, районда ҳам алоҳида ҳурмат билан тилга олина бошланди. Хўжалик раҳбарлари моҳир механизаторга ишонч билдириб, бригада бошлиғи этиб тайинлашди.

Мана 6 йилдирки саркор садоқатини амалда намойиш этмоқда. Жамоада соғлом муҳит яратилган. Агротехник тадбирлар сифатли ўтказилаяпти. 50 гектар ердаги ғўзалар ҳосилига-ҳосил қўшилаяпти. Бригада бошлиғининг эътироф этишича, пудрат ўз қудратини кўрсатди. Ўтган йили бригада ҳар гектар ердан 33 центнердан ҳосил йиғиштирди. Бу йилги ният ана шу кўрсаткични 36 центнерга етказиш. Механизатор-бригадир ўз машинаси бункеридан 150 тонна оқ олтин тўкмоқчи.

Эгат оралаймиз. Ҳар туп ғўзада шода-шода гул, кўсак. Мўътабар опа изоҳ берди:

— Май ойида ёққан сел, жала деҳқон тинкасини қуритди. Мурғак ниҳолларни сақлаб қолиш учун кечаю-кундуз заҳмат чекиб ишладик. Айниқса сувчи ва механизаторлар тиним билишмади. Ана шундай меҳнатсевар, садоқатли инсонлар билан ҳамжиҳат меҳнат қилаётганлигим билан фахрланаман. Бригадамиз коммунистлари бозор муносабати билан юзага келган қийинчиликларни бартараф этишга ёрдам берувчи тадбирларни амалга оширишда бош-қош бўлишаяпти. Улар яхши ишлаш билан бирга хайрли ташаббусларнинг бошловчиларидир. Жумладан, 12 гектар ерда пиёз етиштирдик. Тушлик овқатимиз учун неъмат ўзимиздан чиқади.

Илғор бригадада оммавий-сиёсий ишлар яхши йўлга қўйилган. Дала шийпони намунали жиҳозланган. Шиорлар, панно ва плакатлар дид билан ишланган. Рўзномаларнинг янги сонлари билан танишиш мумкин. Бригада саркорининг ўзи кўпчиликни тўлқинлантирган долзарб масалалар юзасидан суҳбатлар уюштирмоқда. Санъаткорлар, ёзувчилар билан учрашувлар ўтказиш одат тусига кирган. Заршунослар бўш вақтларида радио тинглаб, телевизор кўрсатувларини томоша қилишаяпти. Ҳар кунги иш якуни шу ерда муҳокама қилинади. Сувчилар Мўътабар опа ҳақида яйраб гапиришди. У раҳбарман деб қўл қовуштириб ўтирмайди. Тадбирларни сифатли амалга оширишда шахсий намуна кўрсатади. Ширин сўзи, доно маслаҳати билан барчани олға ундайди, колхозчилар қалбига йўл топади. Ишбилармон, ташкилотчи, қаттиққўл ва меҳрибон, бундай азизу мукаррама аёлларимизга таъзим!

Ғ. ОБИДОВ.

РУҲИЙ МАДАД, МОДДИЙ КАРАМ

Рўзномалардан бирида ўқиганман: АҚШда ишбилармон корхона эгалари одамлар кайфиятига алоҳида эътибор беришаркан. Сабаби, ишчи ва хизматчининг руҳи тетик, ўзи хушчақчақ бўлса меҳнат унумдорлиги юқори бўлади. Оҳангарон дон маҳсулотлари комбинатида бўлганимизда ана шуларни эсладим. Ким билан суҳбатлашмайлик, ҳамжиҳатликда сидқидил тер тўкишаётгани, меҳнат аҳлига яратилаётган қулай шароитлар хусусида мамнуният билан гапиришарди. Комбинатда мана ўн йилдирки бирон киши ўзича ишдан бўшамабди. Узрли сабаблар билан касбини ўзгартирганлар бор албатта. Бу ажойиб корхонада ишлашни ихтиёр этаётганлар кўп экан.

Комбинат маъмурияти, касаба уюшмаси комитети ишчи ва хизматчиларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан аниқ тадбирларни амалга ошираяпти. Чакана нархлар ошиши муносабати билан бу ерда ҳар бир ишчига бошламасига 60 сўмдан товон пули берилаётган бўлса, 1 июлдан бу кўрсаткич 100 сўмни ташкил этаяпти. Ҳар бир меҳнатчига кунлик овқати учун 2 сўм пул ажратилаяпти. Ёрдамчи хўжалик ҳам ривожланмоқда. Ҳозирча 100 бошдан кўп қорамол, 300 дан ортиқ қўй парваришланмоқда. Бир ишчи ҳисобига ойига уч килограммдан гўшт, эҳтиёжига яраша сут ажратилаяпти. Гўштнинг бир килограмми 7 сўм. Тадбиркорлар қорамоллар сонини 200 бошга, қўй ва эчкиларни камида 600 тага етказишни мўлжаллашаяпти. Йил охирида одамлар ойига 4—5 килограммдан гўшт олиш имконига эга бўладилар. Комбинат ошхонасида бир кунлик истеъмолга 40 килограмм гўшт ишлатилади. Келаси йилдан бошлаб ана шу неъматни ёрдамчи хўжалик етказиб беради, овқатни бепул тарқатиш мўлжалланаяпти.

Чорва маҳсулотларини кўпайтиришнинг ички резервлари ишга солинаяпти. Истак билдирганларга бузоқ, парранда тарқатилди. Емхашакдан ҳам ёрдамлашилаяпти. Ана шу мақсадда хўжаликлардан 20 бузоқ, 60 қўй сотиб олинди. Эътибор қилинг, ҳар бир цех учун алоҳида боғ ажратилган. Пишиб етилган мевалардан барча баҳраманд. Хайрли ишга коммунистлар бош-қош бўлишди. 2 гектар ташландиқ ер ҳашар йўли билан ўзлаштирилиб, бир ярим минг туп мевали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Улар эндиликда ҳосилга кирган. Сархил неъматларни кўриб ҳавасингиз келади. 15 сотих ердаги иссиқхона корхона ошхонаси учун қишда резаворлар етказиб беради.

Касаба уюшмаси комитети уй қурувчиларга яқиндан ёрдам бермоқда. 1992 йилда 30 та коттеж бунёд этишга қарор қилинди. Уларда кўп фарзандли оилалар истиқомат қилишади. Жумҳурият Президенти фармонларини бажариш юзасидан амалга оширилаётган ишлар ҳам диққатга сазовор. Келин-куёвларга навбатдан ташқари телевизор, палос ва бошқа камёб жиҳозлар ажратилаяпти. Уларга 8 йил муддатга қарз берилади. Яхши дам — меҳнатга ҳамдам, дейдилар. Буни комбинат раҳбарлари яхши билишади. Шу боис ишчи ва хизматчиларнинг кўнгилли дам олишлари хусусида қайғуришаяпти. Сўлим табиат қўйнида жойлашган дам олиш масканн барчанинг севимли жойига айланган. 21 та ажойиб уй дам олувчилар ихтиёрида. Теловдаги соғломлаштириш лагерида 220 ўғил-қиз ёзни соз ўтказаяпти. Лагер ёнида ота-оналар учун пансионат бунёд этилаяпти.

— Мақсадга осонликча эришаётганимиз йўқ, — дейди директор Зайниддин Мусаев. — Омилкорлик, ташаббускорлик кўрсатаётганимиз муҳим омил бўлмоқда. Зеро, ишчиларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялашга эришмай туриб, ишлаб чиқаришни янгича талаблар асосида ривожлантириш мумкин эмас.

Холва деган билан оғиз чучимайди. Бозор иқтисодиёти муносабати билан юзага келган қийинчиликларни енгиб ўтиш учун ишнинг кўзини билиш керак. Бу ерда ихтирочилик, рационализаторлик таклифларини жорий қилишга алоҳида эътибор қилинаяпти. Бир мисол. Технологик жараён бўйича юз килограмм буғдойдан 75 килограмм ун олинади. Оҳангаронликлар эса жараённи такомиллаштириб, ун миқдорини 17 фоизга кўпайтиришга эришдилар. Бу муваффақиятда Абдуқодир Хушматов, Йўлдош Камалиев, Зоиржон Зоитов каби рационализаторларнинг ҳиссалари катта. Сўнгги йилларда асосий участкалар замонавий ускуналар билан жиҳозланди. Натижада маҳсулот сифати яхшиланди.

Ҳисоб бўлими, лабораторияларда ишлар ақлли машиналар ёрдамида бажарилади. Тайёр маҳсулотларни жўнатиш жараёнлари компютерлар зиммасига юклатилган. Яна бир антиқа тажриба бор. Корхона вакиллари маълум муддатларда ўз унларидан қандай нонлар тайёрланаётгани билан қизиқадилар. Совуққонлик оқибатида ажойиб ундан сифатсиз нон ёпаётганлар билан очиқчасига гаплашиб олишади. Ўзаро талабчанликнинг нафи катта бўлаяпти.

Комбинат шу райондаги «Галақудуқ» совхоз-саноат комплекси билан маҳсулот сифатини ошириш юзасидан шартнома тузган. Гап шундаки, мазкур совхоз вилоятдаги энг йирикларидан бўлиб, комбинат шу хўжаликни омухта ем билан тўла таъминлайди. Қизиғи шундаки, ёрдамчи хўжаликдаги моллар яхши семиргани, катта фойда олингани учун совхоз томонидан комбинатга 20 минг сўм пул ўтказилди. Шунинг ҳисобидан махсус цех ишчилари уч маошгача мукофот олдилар.

Оҳангаронликлар омихта ем тўйимлилигини оширишнинг ҳаддисини олишган. Икки йилдирки фақат биринчи нав ун тайёрланаяпти. Сифатга эътибор иноқ жамоага шу муддатда 260 минг сўм фойда олиш имконини берди. Комбинат биринчи кварталда 3 миллион, иккинчи кварталда эса 5 миллион сўм фойда олишга муваффақ бўлди.

Бозор иқтисодиёти шароитида ишбилармон ютади. Комбинат коммунистлари юкнинг оғирини елкаларига олишган. Ҳамма бир ёқадан бош чиқариб ишламоқда. Оммавий-сиёсий, ғоявий-тарбиявий ишлар янги поғонага кўтарилмоқда. Тежамкорликка алоҳида эътибор қаратилган. Комбинатдаги қувончли ўзгаришлар, тажриба ва ташаббусларни пухта ўрганган Тошкент вилоят касаба уюшмалари кенгаши меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўлимининг йўриқчиси Нурмат Тошпўлатовнинг таъкидлашича, ўз ўрнини топган, ишбилармон мутахассислар билими, тажрибаси, ташкилотчилиги муҳим омил бўлаяпти. Комбинат шуҳратига-шуҳрат қўшилмоқда.

Б. ПЎЛАТОВ,
Тошкент вилоят касаба уюшмалари кенгаши матбуот марказининг мудири.

Жумҳуриятимиз деҳқонлари халқимиз дастурхонига кўплаб ноз-неъмат етказиб бериш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Боғларда, сахий далаларда мўл ҳосил етиштирилди. Айни кунларда пишиб етилган маҳсулот пешма-пеш шаҳарликларга жўнатилаяпти. Муҳим ишда коммунистлар барчага намуна.

СУРАТЛАРДА: 1. Оҳангарон районидаги «Дўстлик» ижара жамоаси аъзоларидан Д. Ким ва С. Валиев ҳосил чўғидан хурсанд. 2. Бувайда районидаги «Октябрь» жамоа хўжалигининг пешқадам ишчиларидан Н. Турсунова. У кунлик топшириқни 1,5 ҳисса адо этмоқда.

П. ЭРГАШЕВ ва У. ҚЎШВОҚОВ олган суратлар.

Омилкор кишилар

ДАШТДАГИ БОҒ

Сўнгги йилларда меҳнатсеварлиги, камтаринлиги, камсуқумлиги, олийжаноб қалби, [illegible]

Вақт тақазо этиб, биз тобора ичкарилаб бораётган бозор иқтисодиёти ҳар бир инсондан тортиб, корхонаю жамоа раҳбарини ҳам уддабурон ва тадбиркорлик билан иш юритишга ўргатмоқда. Зеро, бунингсиз ҳаёт қийинлашиб, иқтисодиёт касод бўлиши муқаррардир.

Йўлдошали ака Ҳожиматовнинг босиб ўтган ҳаёт йўли ибратли. У деҳқон оиласида туғилган. 1956 йили Тошкент қишлоқ хўжалик техникумини тамомлагандан сўнг «Ғаниобод» давлат хўжалигида ҳисобчи, агроном, Карл Маркс номли бўлим бошлиғи, директор ўринбосари вазифаларида ишлади.

1973 йилда боғдорчилик ва узумчиликка ихтисослашган «Ўзбекистон» давлат хўжалиги ташкил этилиб, унга Йўлдошали ака раҳбар этиб тайинланди. Ўша кезлари қип-қизил даштда дарахт ўстириб, мева етиштириш, игна билан қудуқ қазишдек гап эканлигини у қалбдан ҳис қилар, бунинг устига одамларнинг пана панадан «Тошга гул экувчи боғбон» каби пичинглари қулоғига ҳам етиб келар ва кўнглига ғашлик соларди. Лекин иродали, ўз тажрибаси, билими, мустаҳкам фикрига эга бўлган Й. Ҳожиматов қийинчиликлардан чўчимади. Дастлабки йили 45 гектарга ўрик ва шунча майдонга ток кўчатлари экилди. Ниҳоллар меҳр билан парваришланди. Лекин баъзилар ҳали-ҳануз даштда мева битишига ишонмасдилар. Йил ўтиб, ниҳоллар текис гуллади. Бу эса дашт сари тобора ичкарилаш эди. Эндиликда «Ўзбекистон» давлат хўжалиги ҳақида гап кетганда, одамлар Йўлдошали ака номини ҳурмат билан эслашади.

1978 йил 14 январь куни халқ депутатлари Ўзбекистон район сессиясида Й. Ҳожиматов район Совети ижроия комитети раислигига сайланади. Гарчи унда раҳбарлик истеъдоди ва тажрибаси бўлса-да, мазкур лавозимда узоқ ишлай олмади. Кенг дала, боғ-роғлар қучоғига ўрганган одам учун кўпроқ хонада ва йиғинларда ўтириш қийин кечарди.

Халқ депутатлари район Совети сессияларидан бирида у ўз аризасига мувофиқ ишдан бўшади. Оз муддатдан кейин Йўлдошали ака сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштиришга ихтисослашган Муқимий номли жамоа хўжалигига раис этиб сайланади.

Й. Ҳожиматовнинг эътироф этишича, олдинги меҳнатларини тарозининг бир палласига, ҳозиргисини иккинчи палласига қўйса, посанги учма-уч бўлади. Сарфланган меҳнат беиз, бесамар кетмаяпти.

1978—85 йилларда жамоада маҳсулот етиштириш ҳажми 150, соф фойда 200 фоизга ўсди. Хўжалик етти бор республика, тўққиз марта Фарғона вилояти кўчма Қизил байроқлари ва пул мукофотларини олишга сазовор бўлди. 45 илғор енгил автомашина билан мукофотланди.

— Дастлабки иш бошлаган пайтларим жамоа аъзоларининг 90 фоизи аёллар эди, — дейди раис. — Кўчатни қадаб, ҳосилни йиғиштириб олардигу, лекин уни савдо дўконларига, тайёрлов идораларига жўнатишга қийналардик. Биздаги кам маошга эркаклар ишлашни хоҳлашмас, шаҳардаги завод ва фабрикаларга қатнашарди. Кейинроқ иқтисодий омиллар кўпайиши уларни далага қайтарди.

Йўлдошали аканинг саъй-ҳаракатлари билан 16 та қудуқдан сув чиқарилиб, 259 гектар дашт ер экин майдонларига айланди. 20 гектарлик боғ, 10 гектарда узумзор барпо қилинди. Бундан ташқари маданий ва маиший соҳаларни яхшилашга эътибор ортди. Мавсумий дала шийпонлари, 500 ўринли клуб, 1.176 ўринли ўрта мактаб ишга туширилди. Савдо шохобчалари кенгайди.

Раис соғлиғининг путури кетди. Жамоа умумйиғилишида уни ишдан озод қилиш тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилди. Лекин йиғилганлар рози бўлишмади. Тез орада Муқимий номли жамоа хўжалиги Ленин номли жамоа билан бирлаштириб юборилди. Бу жараён амалда ўзини оқламади. Сабаби, собиқ хўжалик сабзавот ва полиз етиштирган бўлса, иккинчиси пахтачиликка ихтисослашганди.

Жамоани қайта ташкил этиш тўғрисида район, вилоят раҳбарларига аъзолар бир неча бор мурожаат қилишди...

Ниҳоят, 1990 йил 5 декабрда Муқимий номли жамоа хўжалиги қайта ташкил этилди ва унга яна Йўлдошали ака Ҳожиматов раис этиб сайланди. Уддабурон деҳқон раҳбарлигида аъзолар эртаги сабзавот етиштиришга замин ҳозирлашди. Иссиқхоналарда 5 миллионга яқин карам, 10 миллион туп помидор ва бошқа хил кўчатлар етиштирдилар. 1 мартдан бошлаб ниҳолларни очиқ далага кўчириб ўтказиш бошланди.

— Ғалаба байрами кунлари Қўқон шаҳар бозорларини айландим, — эслайди раис. — Эртаги карамнинг бир килограмми 2—2,5 сўм атрофида. Эртасига шаҳар раҳбариятига учрашиб, жамоада карам етилгани ва 55 тийиндан олиб кетишлари мумкинлигини айтдим. Индинига бозорда карам 1 сўмга тушди, дўконда эса 68 тийин. Қисқаси, 10 кун мобайнида 1.050 тоннадан зиёд карам истеъмолчиларга етказиб берилди. Нўъмон Солиев, Акмал Акбаров, Маннон Бойжонов, Алижон Ҳасанов бошлиқ бригадаларда айниқса ҳосил чўғи юқори бўлди.

Бу йил жамоада 320 қути ипак қурти парваришланди. Режалаштирилган 60 килограмм ўрнига 70 килограммдан ошириб сифатли хом ашё етиштирилди. 22 тоннадан зиёд пилланинг ҳаммаси биринчи навга сотилди. Яқинда жамоада ҳосил байрами ўтказилди. Унда илғор сабзавоткор, чорвадор, пиллакорларнинг юз нафардан зиёди пул ва қўй билан тақдирланди.

Жамоада аҳолини ичимлик сув, табиий газ ва тақчил моллар билан таъминлаш борасида қилинаётган ишлар ҳақида сўрадим.

— Овчи қишлоқ Советига 35 депутат сайланган, — дейди Й. Ҳожиматов. — Биз уларнинг бевосита ёрдамлари туфайли қишлоқларимизни ичимлик сув билан таъминладик. Ҳозиргача 3 та қишлоқ тўла газлаштирилди, тўрттасида лойиҳа-смета ишлари олиб борилмоқда. Қишлоқларимиз йўллари асфальтланди. Аҳолини баҳоли қудрат тақчил моллар билан таъминлаш йўлга қўйилган.

Ҳар бир жамоада бўлгани сингари Йўлдошали ака етакчилик қилаётган хўжаликда ҳам ечимини кутаётган муаммолар йўқ эмас. Деҳқонлар етиштирган сабзавот маҳсулотларини тайёрлов ташкилотларига вақтида топшира олмаётирлар. Қабул, ортиш-тушириш пайтида анчагина маҳсулот нобуд бўлади. Ноз-неъматнинг ошиқчасини қайта ишлаб халққа тортиқ этиш масаласи ҳанузгача тўлиқ ҳал этилмаган. Бундан ташқари трактор ва механизмлар, эҳтиёт қисмлар нархи ошди. Устига-устак уларни ахтариб вақт беҳуда кетмоқда. Агар муаммолар ўз ечимини топса, ютуқлар бундан ҳам зиёда бўлади.

С. ҲАЙДАРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Суратли лавҳа

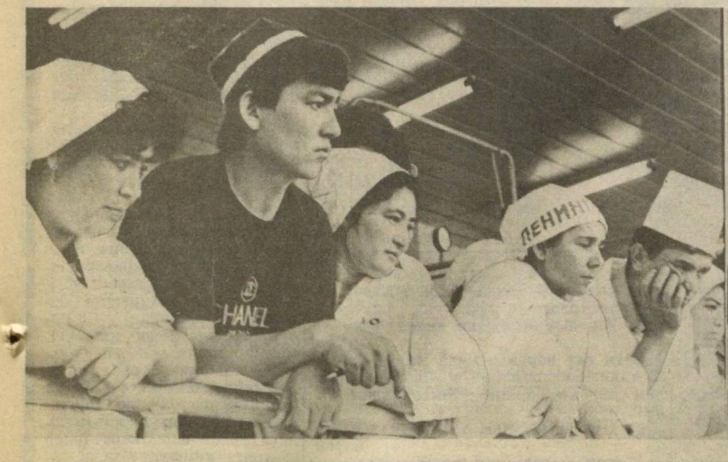

МАҲОРАТ КЎРИГИ

МАШИНАДА СУТ СОҒИШ УСТАЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА ТАНЛОВИ ЯКУНЛАНДИ

Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот илмгоҳининг «Красный водопад» тажриба хўжалигида йиғилганларнинг чеҳраларида қувонч, қалбларида ҳаяжон. Омадини синаш учун келганларнинг аксарияти йигит ва қизлардир. Кимдир ўз режалари билан ўртоқлашаяпти. Бошқа биров эса кўрикдан муваффақиятли ўтиш, шартларни аъло даражада бажариш йўл-йўриқлари хусусида фикрлашмоқда. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, жумҳурият Қишлоқ хўжалик фанлар академияси, Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот илмгоҳи ташаббуси билан ўтказилган сут соғувчи усталарнинг XV республика танлови ана шундай кўтаринки руҳда бошланди. Омадини синаш учун ташриф буюрганлар орасида юқори кўрсаткичларга эришаётган омилкор, ташаббускор чорвадорлар бор. Ўзаро суҳбатларда барчалари пухта тайёргарлик кўрганликлари яққол сезилиб турарди.

Ҳаяжонли дамлар бошланди. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирининг биринчи ўринбосари А. Йўлдошев танловни кириш сўзи билан очди. У маҳорат кўриги иштирокчиларига омад тилади. Бу ерга йиғилганлар донгдор чорвадор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анастасия Ивановна Чудная дил сўзларини берилиб тингладилар.

— Бугун чиндан ҳам ҳаяжонли кун, — дейди моҳир мураббий. — Ўз касбининг усталари бўлмиш операторлар нимага қодир эканликларини намойиш қиладилар. Танлов иштирокчиларига ҳавасим келади. Ҳаммалари ёш, шижоатли, хосиятли касбни шарафли меҳнати билан ардоқлаётган чорвадорлардир. Омилкорлар сафи кенгайиб бораётганлигидан ғоят хурсандмиз. Имтиҳондан ўтаётган барча йигит ва қизларга омад тилайман. Шубҳа йўқ, танлов маҳорат кўриги сифатида узоқ вақт эсда қолади.

Беллашув бошланди. Дастлаб «АДУ-1» аппаратини ёйиб, йиғиб олишни хоразмлик оқ чашма соҳибаси Турсуной Юсупова бошлаб берди. Унинг чаққон ҳаракатлари, касб сирларини пухта ўзлаштириб олганлиги кўпчиликда қизиқиш уйғотди. Турсуной белгиланган вақт ичида топшириқни бажаришга эришди. Бироқ баъзи жузий камчиликларга йўл қўйди. Жюри аъзолари танлов иштирокчиларининг ҳар бир ҳаракатини синчиклаб кузатиб, улар маҳоратини баҳолашга адолатли ёндошдилар. Биз фурсатдан фойдаланиб танлов қатнашчиси Гулчеҳра Яхшибоева билан мулоқотда бўлдик.

— Қатор йиллардан буён Булунғур районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» жамоа хўжалигининг сут-товар фермасида оператор бўлиб ишлаб келмоқдаман, — дейди у. — Бундай йирик мусобақада илк бор иштирок этаяпман. Хўжалигимизда қатор тажрибали чорвадорлар меҳнат қилишади. Улар тажрибаларини менга қунт билан ўргатишди. Касбга оид адабиётларни мунтазам мутоала қилиб бораман. Шу бois район, вилоят танловида биринчи ўринни олишга муваффақ бўлдим. Бугун ҳам бўш келмасликка ҳаракат қиламан.

Шу куни 30 нафардан ортиқ сигир соғувчи аппаратни ёйиб-йиғиш, сигир соғиш, сутнинг ёғлилик даражасини аниқлаш каби қатор шартларни бажардилар. Танлов иштирокчилари маҳорати 15 баллгача баҳоланиб борди. Имтиҳондан муваффақиятли ўтиб, энг кўп балл тўплаган чорвадор чемпион деб топилиши керак.

Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлиги чорвачилик бош бошқармасининг бошлиғи О. Собиров жюри ҳайъатининг хулосасини ўқиб эшиттирди. Биринчи ўрин ва чемпион деган шарафли ном Фарғона вилояти Фрунзе районидаги Карл Маркс номли жамоа хўжалигининг оператори Мамажон Саткановга насиб этди. Яккабоғ районидаги «Яккабоғ» боғдорчилик ва узумчилик совхози оператори Ғузор Камолов иккинчи, Амударё районидаги «Пахтакор» давлат хўжалиги чорвадори Ўрозбеги Юсупова учинчи ўринни эгаллашди.

Иккинчи гуруҳ беллашувида биринчи ўринни «Красний водопад» тажриба хўжалиги оператори Манзура Бегматова эгаллади. Қолган фахрли ўринлар самарқандлик ва хоразмлик машинада сут соғиш усталарига насиб этди. Фарғоналик Мамажон Сатканов билан учрашишнинг ўзи бўлмади. Чемпионни ўраб олган кишилар жуда кўп эди. Камтар, ўзига талабчан, чорвачилик муаммолари хусусида теран фикр юритувчи бу йигит рўзномачилар меҳрини қозонди.

— Танлов ғолиби бўламан, деб сира ўйламагандим, — фикрини ифодалайди Мамажон. — Масъулиятни чуқур ҳис қилиб, пухта тайёргарлик кўрдим. Районимиздаги мураббий чорвадорлар яқиндан ёрдам беришди. Вилоят конкурсида муваффақиятли иштирок этиб, кўникма ҳосил қилдим. Ишончни оқлаганлигимдан хурсандман. Танлов қанчадан-қанча иқтидорли чорвадорлар маҳоратини оширишда муҳим омил бўлди. Режалар ҳақида гапирсам, қарамоғимда 25 бош соғин сигир бор. Бу йил ҳар биридан камида 3.200 килограммдан сут соғиб оламан. Хўжалигимиз раҳбару мутахассислари чорвага ҳам пахтадек эътибор бераётганликлари муҳим аҳамият касб этаяпти. Чорвадорларнинг унумли меҳнат қилиб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун шароит муҳайё этилган. Ёшлар орасида сигир соғувчилик касбини ихтиёр этаётганлар кўпайиб бораётганлиги қувончли ҳол. Бундай тадбирларни ҳар йили ўтказиш фойдадан ҳоли эмас.

Маҳорат кўригида жуда кўп мутахассислар, тажрибакорлар ҳам иштирок этдилар. Ғиждувон районидаги «Гулистон» давлат хўжалиги оператори Жума Мирзаев оила аъзолари билан ташриф буюрган экан. Таъкидлашича, қарийб 20 йилдан буён чорвачиликда фаолият юритаяпти. Ўғил ва қизларини ҳам фермага чорлабди. Ҳаётидан, меҳнати самараларидан хурсанд.

— Сут соғиш усталарининг барча республика танловида иштирок этганман, — ҳикоя қилади тажрибали чорвадор. — Аммо бу йилгиси аввалгиларидан тамоман фарқ қилади. Тадбирни ўтказишга пухта тайёргарлик кўрилган. Иштирокчиларга намунали хизмат кўрсатиш, операторларни таништириш, ғолибларни тақдирлаш юксак даражада амалга оширилди. Муҳими, танлов иштирокчиларида хосиятли касбга бўлган ихлос, қизиқиш янада кучайди, муаммолар ойдинлашди.

Ҳа, танлов барчада яхши таассурот қолдирди. Ғолиблар Фахрий ёрлиқлар, қимматбаҳо эсдалик совғалари, пул мукофоти билан рағбатлантирилдилар.

Б. МУРОДОВ,
Н. МУҲАММАДЖОНОВ, (суратлар).
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбирлари.

СУРАТДА: 1. Донгдор чорвадор А. Чудная танлов иштирокчиларини қутламоқда. 2. Маҳорат кўриги ғолиби М. Сатканов (ўртада) ҳамда беллашув ғолиблари Ғ. Камолов, Ў. Юсупова. 3. Анъанавий танлов иштирокчилари.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ 22—28 ИЮЛЬ

ҲАР КУНИ

● 8.25 **Соғлом бўлай десанг** (шанба ва якшанбадан ташқари, (ЎзТВ-II).
● 18.00 Ўзбекистон телевидениесининг **«Янгиликлар»** кўрсатуви. (ЎзТВ-II).
● 19.30 да рус тилида **«Ахборот»** программаси (ЎзТВ-I).
● 22.00 да ўзбек тилида **«Ахборот»** программаси. (ЎзТВ-I).
● 6.00 да Марказий телевидениенинг **«Тонг»** мусиқий кўрсатуви. (МТ-I орқали, шанба ва якшанбадан ташқари).
● 20.30 да барча программалар орқали Марказий телевидениенинг **«Время»** программаси.
● 11.30 да **ТСН** (шанба ва якшанбадан ташқари, 14.30— ҳар куни МТ-I).
● 8.00 да **Эрталабки бадантарбия** (МТ-II орқали, якшанба куни **«Зарядкага сафланинг»**).
● 19.45 да **«Хайрли тун, кичкинтойлар!»** (МТ-II).

• 22, душанба

● ЎзТВ I

18.10 Мультфильм. 18.20 Болалар учун концерт. 18.55 «Жамоат ташкилотларида». 19.50 «Шеърият дафтаридан». Мирпўлат Мирзаев. 20.00 Чолғу куйларидан концерт. 21.10 «Лайли ва Мажнун» достони ҳақида. 22.25 «Улуш». Видеофильм.

● МТ I

8.35 «Наксосдаги Ариадна». «Метрополитен-опера» спектакли. 11.25 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Уч ака-ука» (Индонезия). 11.45 «Мулоқот». Иқтисодий шарҳ. 12.00 Футбол шарҳи. 12.30 И. С. Бах. I сюита. 14.45 «Чақириқ». Бадиий фильм. 16.05 «Қизиқувчилар олами». 16.20 «Қирғоқ тўлқин». 16.35 И. Андроников ҳикоя қилади. 17.00 Болалар учун фильм. «Ҳамманинг кучуги». 18.00 ТСН. 18.15 «Правда кўчаси». 18.50 Мультфильм. 19.10 «Наксосдаги Ариадна». 21.10 «Наксосдаги Ариадна» спектаклнинг давоми. 22.40 «Кинопанорама». 22.55 Кўп серияли илмий-оммабоп фильм премьераси. 23.30 ТСН. 23.50 Футбол шарҳи. 00.20 «ВИД» таништиради: «91 йил мусиқаси». 01.50 Киноконцерт. 02.40 Бир актёр театри.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.15 «Ер юзида севги бор экан...» 8.45 «Болалар: операцияси». 9.25 Билимдонлар учун машқ. 10.10 Мультфильм. 10.25 «Хайр гўзал». Бадиий фильм.

13.30 Болалар учун қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар. 14.30 Болтиқ мусиқий академияси хорининг концерти.

18.30 «Тонг юлдузи». 19.30 «Қанотлар остида — Ямал». Телефильм. 20.00 «Мотяни қўмсаб». 21.10 «Балет байрами». 21.45 «Спринт». 22.00 «Халқ тароналари». 22.45 Волейбол.

• 23, сешанба

● ЎзТВ I

8.35 «Замин фидойилари» Телефильм. 8.50 «Ноқулай одам». Бадиий фильм. 10.20 «Ёшлик» студияси кўрсатади.

18.10 Мультфильм. 18.20 Пўлат Мўмин. «Қовоқвой ва Чаноқвой». 19.50 Дилрабо концерт. 21.10 Спортлото. 21.15 «Ижодий учрашувлар». 22.25 Деҳқонларнинг долзарб вазифалари. 22.45 Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Эсон Лутфуллаев куйлайди.

● МТ I

8.30 «Ҳеч қаерлик одам». Бадиий фильм. 9.50 Болалар соати. 10.50 Қозоғистон ССЖ мусиқий фольклорининг концерти. 11.45 Долзарб репортаж. 12.00 «Хайр, тоғлар». Телефильм. 13.45 «Телемикст». 14.45 «Орқага йўл йўқ». Бадиий фильм, 1-серия. 15.55 «Қизиқувчилар олами». 16.10 Миср телевидениесининг кўрсатувлари. 16.40 Мультфильм. 16.55 Болалар учун фильм. «Малявкин ва компания». 1-серия. 18.00 ТСН. 18.15 «Инсон ва қонун». 19.00 «Шарқий Сибирь». 19.10 «Ҳеч қаерлик одам». Бадиий фильм. 21.10 «Билиб қўй ёлғиз эмассан». Илмий-оммабоп программа. «Менинг исмим Билл» бадиий фильми билан (АҚШ). 23.00 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон. 00.20 «Арарат этакларида». Телефильм. 00.50 «Ҳеч қаерлик одам». Бадиий фильм.

● МТ II

8.15 «Александр Панченконинг муаллифлик дастурлари». 9.50 Ритмик гимнастика. 10.20 «Фақат сен». Бадиий фильм.

13.35 Болалар учун фильм. «Анискин ва Фантомас». 1-серия. 14.40 «И. Андроников ҳикоя қилади. М. Ю. Лермонтовнинг дилрабо шеърияти».

18.10 «Телевизион мусиқий абонемент». 19.10 «Жосус». Ҳужжатли фильм. 19.30 «Енгилган тош». Телефильм. 20.00 «Қойил қолдириб». Фильм-концерт. 21.10 Футбол. СССР чемпионати. «Спартак» (Москва) — «Шахтёр».

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

22.45 «Кадрда ва кадр ортида».

• 24, чоршанба

● ЎзТВ I

8.35 «Садоқат». Бадиий фильм. 1-серия. 9.50 «Мактабгача тарбия масалалари». 10,25 «Ёшлик» студияси саволларингизга жавоб беради.

● МТ I

8.30 «Бошланғич натижа: ўлим» Бадиий фильм, 1-серия. 9.45 «Янги авлод танлайди». 11.00 Ҳужжатли фильм. 11.20 Мультфильм. 11.45 Долзарб репортаж. 12.00 Мультфильмлар.

14.45 «Орқага йўл йўқ». Бадиий фильм, 2-серия. 15.55 М. Равель 2 сюита. 16.15 Чемпионлар билан биргаликда. 16.45 «Экранда Сибирь». Киножурнал. 16.55 Болалар учун фильм. «Малявкин ва компания». 2-серия. 18.00 ТСН. 18.15 «Планета». 19.00 Мультфильм. 19.15 «Бошланғич натижа: ўлим». Бадиий фильм, 1-серия. 21.10 Долзарб интервью. 21.25 «Саҳнанинг нариги томонида». 22.25 Кўп серияли илмий-оммабоп фильм премьераси, 8-серия. 23.00 «Вернисаж» театри. 23.30 ТСН. 23.50 «Пьер Карден — 40 йил модада». 01.25 «Поэзия». 02.10 «Бошланғич натижа: ўлим». Бадиий фильм, 1-серия.

● МТ II

8.15 «Китоб учун келган...» Телефильм. 8.35 Мультфильм. 9.00 Халқ ўйинлари. 9.30 «Худолар, Гўру ва бошқалар». Ҳужжатли фильм. 9.50 «Адам Смит бойлиги дунёси». 10.25 «Ҳамқишлоқлар». Бадиий фильм.

13.25 Болалар учун фильм. «Анискин ва Фантомас». 2-серия. 14.30 «Игорь Владимирович Ильинский. Ҳаёт сабоқлари». Телефильм.

18.30 Н. Осипов номли Давлат академик рус халқ оркестри чалади. 18.45 «Ўтган ёздаги трамвай». 19.30 Телефильм. 20.00 «Мадад беринг». 21.10 Коллаж. 21.25 «Иллюзион». «Ресторандан чиққан киши». Бадиий фильм. 22.50 «Момиқ камалак». Телефильм. 23.05 М. Ю. Лермонтов. «Демон».

• 25, пайшанба

● ЎзТВ I

8.35 «Садоқат». Бадиий фильм. 2-серия. 10.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона». 10.50 «Абитуриент-91».

18.10 Мультфильм. 18.20 «Алифбо сабоқлари». 18.55 «Чорвадор». 19.25 Тижорат хабарлари. 19.50 «Маданият хазинасидан». 21.10 «Созимиз — овозимиз». 21.50 «Сулола». Телефильм. 22.25 «Тошкент ишбилармонлар учрашуви».

● МТ I

8.35 «Бошланғич натижа: ўлим». Бадиий фильм, 2-серия. 9.40 Болалар соати. 10.40 Бизнинг студиямизда Антон-квартет. 11.00 Болалар учун фильм. «Капитан». 11.45 ИИВ маълумотларига кўра... 12.00 «Саҳнанинг нариги томонида».

13.45 «Телемикст». 14.45 «Орқага йўл йўқ». Бадиий фильм, 3-серия. 15.55 «Қизиқувчилар олами». 16.10 «Болалар мусиқий клуби». 16.55 «Қалб ҳарорати». 18.00 ТСН. 18.15 П. И. Чайковский романсларини И. Архипова куйлайди. 18.40 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.25 «Бошланғич натижа: ўлим». Бадиий фильм, 2-серия. 21.10 Долзарб интервью. 21.25 Австрия телевидениесининг кўрсатувлари. 22.55 ИИВ маълумотларига кўра... 23.10 «ПИ» белгиси билан». 00.40 ТСН. 01.00 «Денгиз тўлқинидан нарида». Ҳужжатли фильм. 02.00 «Бошланғич натижа: ўлим». Бадиий фильм, 2-серия.

● МТ II

7.30 «Бридж». Телебиржа. 8.15 Мультфильм. 8.25 «Онамга аталган қўшиқ». Телефильм. 8.55 «Александр Панченконинг муаллифлик дастурлари». 9.55 Ритмик гимнастика. 10.25 «Июлда ёққан қор». Бадиий фильм, 1-серия.

13.30 Давлат телерадиоси Катта симфоник оркестрининг концерти. 14.10 Болалар учун фильм. «Динозавр изи қаерга бошлаб борди». 1-серия.

18.15 Мультфильм. 18.30 «Одоевский альбоми». 20.00 Ритмик гимнастика.

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ.

21.10 «Пульс». 21.20 «Бу оқшомда».

• 26, жума

● ЎзТВ I

8.35 «Ғалвасиз кун йўғ-а». Бадиий фильм. 9.50 «Василий Скокуннинг маҳорат мактаби». Телефильм. 10.10 «Замандас» (қозоқ тилида).

18.10 Мультфильмлар. 18.30 «Табобат маскани». 19.00 «Чорраҳа». 19.50 Раҳимжон Исмоилов ва Холида Шарипова концерти». 21.10 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Ўзингни эр билсанг...» 22.25 «Тошкент ишбилармонлари учрашуви».

● МТ I

8.35 «Катта болалар». Бадиий фильм. 9.45 «Инновация». 10.00 Мультфильм. 10.20 «Лермонтов». Ҳужжатли фильм. 10.45 «Болалар мусиқий клуби». 11.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 12.30 «Маппет-шоу». Кўп серияли қўғирчоқ фильм-концерт. 9 ва 10-сериялар.

14.45 «Серафима ороли». Бадиий фильм. 16.00 «Қизиқувчилар олами». 16.15 «Онам, дадам ва мен». 16.45 «Ғолиблар». 17.45 «Бурга ва чумоли». Мультфильм. 18.00 ТСН. 18.15 «Червянки яқинидаги хуторда». 18.40 Юзма-юз суҳбат. 19.25 «Мен ва қўшниларим». Бадиий фильм. 21.10 Долзарб интервью. 21.25 «ВИД» таништиради. 00.40 ТСН. 01-00 «Севгининг мангу қўшиғи». 02.00 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсоннинг саргузаштлари. Бадиий фильм. «Баскервилийлар ити». 1-серия.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.15 «Делегатскаядаги музей». 8.30 «Лермонтов — мусаввир». 9.30 «Жонли сайёра». 10.25 «Июлда ёққан қор». Бадиий фильм, 2-серия.

13.35 «Сеҳргарлик ва жодугарлик». 14.00 Болалар учун фильм. 18.30 Кинопрограмма. 19.30 «Қадрдон ўрмон». 20.00 Миллий тотувлик шаҳрими? 21.10 Футбол. СССР чемпионати. «Динамо» (Киев) — «Спартак» (Москва).

• 27, шанба

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

9.00 «Ахборот». 9.25 Болалар учун фильм. «Еттидан ўн иккигача». 10.35 «Алифбо сабоқлари». 11.10 «Қизил Яримой шуъласи». 11.40 «Ўзбекистон спорти». 12.10 «Оналар мактаби». 12.40 «Анъана ва замон». 13.40 «Дўстлик» студияси кўрсатади. «Ягона оилада».

18.00 Мультфильм. 18.15 Ўсмирлар учун «Тенгдошлар». 19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз». 19.50 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал. 20.10 Тижорат хабарлари. 20.15 «Оқшом эртаклари». 21.10 «Санъат усталари». 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 «Ҳали ҳаёт олдинда». Бадиий фильм.

● МТ I

7.00 Ритмик гимнастика. 7.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 8.00 ТСН. 8.20 «Тарханлар бугунги кунда». 8.35 Рус халқ чолғулари ансамблининг концерти. 9.30 Мультфильм. 10.00 «Шошманг, лаҳзалар». 10.35 «Тонг юлдузи». 11.35 «Вертикаль». 12.25 Цирк, цирк, цирк. 13.05 «Мусаввир Фёдор Решетников». 13.25 Мультфильмлар. 13.50 «Княгина Мари ва бошқалар». 14.30 ТСН. 14.45 «Флот бўлиши керак». 15.45 «Қўшиқ ҳақида хотира». 16.20 Шеърият куни. «Севаман Ватанимни...» 17.05 «Майя ариси». 17.30 Халқаро панорама. 18.15 «Келу» ансамбли ижро этади. 18.25 Режиссёр Б. Шамшиев фильмлари. «Фудзиямага чиқиш». Бадиий фильм. 21.10 «КВН-91». 23.10 Долзарб интервью. 23.25 Дўстлар учрашуви. 01.40 «Шерлок Холмс ва дўхтир Ватсоннинг саргузаштлари». Бадиий фильм. «Баскервилийлар ити». 2-серия.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадантарбия. 7.45 «Здоровье». 8.15 «Оҳу». Мультфильм. 8.25 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Фильмга хотима». 8.45 Спорт ҳамма учун. 9.00 «Тушимга куй кирибди». Фильм-концерт.

9.30 — ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 14.00 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. 15.00 «Николай Кузнецов. Жасорат саҳифалари». 15.55 Рус хор капелласининг чиқиши.

16.30 — ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

18.15 «Оила» телекўрсатуви. 19.10 «Бағишлов». Телефильм. 19.25 Коллаж. 19.30 «Лаваш». Телефильм. 20.00 М. Лермонтов шеърларини Г. Сорокин ўқийди.

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.10 «Пульс». 21.20 «Киногигоҳ».

22.45 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. 23.45 Дзюдо кураши. Жаҳон чемпионати.

• 28, якшанба

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома».

9.00 «Қўшиғим — жон қўшиғим». 9.50 «Ёз кунларидан бирида». Бадиий фильм. 10.55 «Араб тили». 11.25 «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ». 12.10 «Деҳқон ва замин». 13.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади.

● МТ I

7.30 «С» формуласи». 8.00 Лўлилар куйларидан концерт. 8.15 «Спортлото» тиражи. 8.30 «Эрта саҳарлаб». 9.30 «Ватан хизматида». 10.30 Тонгги дам олиш кўрсатуви. 11.00 «Сайёҳатчилар клуби». 12.30 «Ўз-ўзингга мадад бер». 13.15 Мультфильм. 13.35 «Флот бўлиш керак». Телефильм. 2-фильм. 14.30 ТСН. 14.45 «Мусиқий дўкон». 15.15 «Марафон-15». 16.40 «Қишлоқ янгиликлари». 17.30 Турли мамлакатларнинг эртаклари ва афсоналари. «Куён ва темир қўл» (Доминика). 17.35 «Ер — она масканимиз». 17.40 «Уолт Дисней таништиради...» 18.30 «Олтин жунли қўй». 18.50 «Тўтиқушли хоним». Бадиий фильм. 21.10 М. Рошчин. «Дуэлдан сўнг». Фильм-спектакль. 23.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. 00.30 «Сизга севгидан сўзласам». Киноконцерт.

● МТ II

7.45 Мультфильмлар. 8.25 Ҳужжатли фильм. 9.00 Ленинград филармониясининг давлат симфоник оркестри чалади. 9.20 «Ойдаралик дарвеш». Телефильм.

9.30 — ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ.

11.30 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 14.00 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. 15.00 «Эгизаклар юлдузи».

18.00 «Совға». Мультфильм. 18.15 Муаллифлик телевидениеси. 19.15 Хайрли тун, кичкинтойлар! 19.30 «Менинг ёзги боғим». Телефильм. 19.45 Муаллифлик телевидениеси. 21.10 Дзюдо кураши. Жаҳон чемпионати. 22.00 «Экспресс-реклама». 22.10 «Мусиқий меҳмонхона». 22.45 «Қизил қуёш». Бадиий фильм.

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

БОШ МУҲАРРИР ОҚЛАНДИ

ВАРШАВА. (ТАСС мухбири Петр Черемушкин). Польша прокуратураси «Не» сатирик ҳафтаномасининг бош муҳаррири Ежи Урбанни порнография, яъни беҳаё асарларни тарқатишда айблаган эди. Бугун Варшава суди бу айбномани рад этди. Сўнгги вақтда бу нашр саҳифаларида Польша янги раҳбарларига карикатуралар босилган эди. Яланғоч аёл суратининг эълон қилиниши эса катта жанжалга сабаб бўлди, бу суратдан маълум бўлишича, журналхонлар кўзи тушган яланғоч аёл Польша сиёсатини акс эттиради.

Суд халқ маслаҳатчиларининг «унинг ҳаракатларида аҳлоқ ва одобга зарар етказилмаган» деган фикрига қўшилиб, Е. Урбаннинг ҳаракатларида жиноят белгилари йўқ ва унинг ҳаракатлари жамоатчилик учун хавфли эмас, деб хулоса чиқарди.

Бироқ суд хулосаси Е. Урбаннинг ўзини — ПХР ҳукуматининг собиқ матбуот вакилини хафа қилди. Суд тугаши биланоқ у ҳуқуқ ва адолат нуқтаи назаридан суд фойдали тугаганига қарамай, унга прокурорнинг айблов фикри мақбулроқ бўлишини айтди. Жазо қанчалик қаттиқ бўлса, мен ундан шунчалик кўп сиёсий фойда чиқарардим, деди Е. Урбан журналистларга.

ҚАРОҚЧИЛАР ТАЛАБИ

ҚОҲИРА. (ТАСС мухбири Виктор Лисечко). Қизил денгизнинг Эритрея соҳиллари яқинида Миср балиқ овлаш кемасини экипажи билан эгаллаб олган денгиз қароқчилари уларни озод қилиш эвазига чорак миллион доллар миқдорида пул талаб қилдилар. «Ал-Ахбор» газетасининг ёзишича, қароқчилар қўйган бу шарт ушлаб қолинган балиқ овлаш кемаларининг эгаларига қароқчиларнинг Судан ҳудудидаги алоқачилари ёрдамида маълум қилинди. Кемаларнинг эгалари ўз навбатида Миср балиқчилари федерациясининг раиси номига йўллаган мактубларида унга Эритрея соҳилларида тиш-тирноғигача қуролланган қароқчиларнинг бир неча гуруҳи ҳаракат қилаётганини, улар Эритрея маъмурлари тўла йўл қўйиб бергани сабабли денгиз қароқчилиги билан шуғулланаётганини хабар қилдилар.

Федерация Миср бош вазири Атаф Сидқига мурожаат қилиб, бу ишга аралашишни ва 25 та Миср кемаси ҳамда улардаги 450 денгизчини озод қилишда ёрдам беришни илтимос қилди. Мазкур ташкилот раҳбарларидан бири «Ал-Ахбор» газетаси мухбири билан суҳбатда Қизил денгизда балиқ овлашнинг ҳозирги тарихида илгари бундай воқеа бўлмаганлигини таъкидлади.

ТУТУН ИЧИДАГИ ШАҲАР

САНТЬЯГО. (ТАСС мухбири Александр Трушин). Транспорт муаммосини тугатишга қаратилган ғайри-оддий тажриба Чили пойтахтида маъмурлар билан автобус эгалари ўртасида ўткир келишмовчилик чиққан вазиятда бошланди. Жумҳурият транспорт ва алоқа вазирлиги пойтахтнинг марказини жуда кўп миқдордаги автобуслардан енгиллатиш мақсадида кўчаларни ўзига хос «ким ошди савдоси»га қўйишни ёки шаҳарнинг марказий районларидан қатнаш ҳуқуқини берадиган рухсатномалар сотилишини эълон қилди. Автобуслари соз, атроф муҳитни булғатмайдиган ҳайдовчиларгагина бундай ҳуқуқ берилади.

Вазирлик экология вазияти кескин даражада ўткирлашганлиги сабабли шундай тажриба бошлашга мажбур бўлди. Сантъяго мунтазам тутун ичида қолмоқда, бу тутунни жамоат транспорти тарқатаяпти. Пойтахт марказидан бир соат ичида 1200 дан ортиқ автобус ўтади. Олдин транспорт ҳаракатини чеклаш юзасидан кўрилган маъмурий чоралар ижобий натижа бермади.

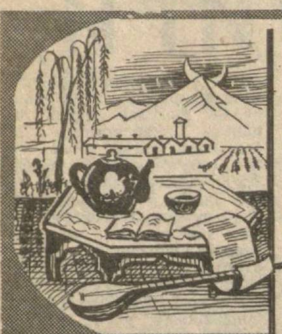

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

САХОВАТ — САВОБ

Қўлига тугун кўтарган Бухалча кампирни кўрган қўшниси Мастон буви ҳассасини дўқиллатганича у томонга юрди. Қўшниси билан саломлашиб, юзига фотиҳа тортгач, сўз бошлади:

— Вой, овсинжон, нафақангизни олибоқ магазинга чопдингизми, дейман. Нималар харид қилдингиз?

— Юз сўмлик нафақамга юз хил кемтик кўз тикиб туради, овсинжон, — Оғир тин олди Бухалча буви. — Набирамнинг ҳарбийдан қайтишига тайёргарлик кўришимиз керак, ахир. Маҳалла-кўй киришлиги бор, отаси йўқлиги билинмасин, дейман. Есир келингинамнинг топгани рўзғордан ортмаяпти. Томимизни ёпишга шифер ҳам айтиб қўйганман, — кампир тугунга ишора қилди. — Буларни бепул беришди.

— Қанақасига бепул бўларкан? — Мастон буви қулоқларига ишонмагандай анграйди. Онахон эса саволни эшитмагандай тугун ичидан бир жуфт калош, одмигина кўйлак, олма гулли рўмол чиқарди.

— Қайси куни қишлоқ жамоаси чақиришиб, қўлимга патта тутқазишди. Районимиздаги Жамошуй қишлоғида биз сингари кўмакка муҳтожларга хизмат қиладиган дўкон очилибди. Ўша ерга бориб учрашим кераклигини айтишди. Қидирган Маккани топади, дейишганларидай мен ҳам сўраб-суриштириб топиб бордим. Қоғозимни олиб қолиб қўлимга шуларни тутқазишди. Биз каби бева-бечораларни ўйлайдиганларни дуо қилиб қайтдим.

Ҳа, Бухалча бувининг миннатдор бўлганича бор. Қолаверса, фақат биз номини тилга олган онахонгина эмас, қаровчисиз қолган ўнлаб отахон ва онахонлар, етим-есирлар район матлубот жамиятлари уюшмаси маъмурияти ташаббуси билан ташкил этилган «Хайрия» дўкони хизматидан баҳраманд бўлишди.

Районнинг энг гавжум, марказий автобуслар бекати яқинига, бошқа савдо шохобчалари қаторига жойлашган «Хайрия» дўконига кириб келдик. Пештахталарда мактаб ўқув қуроллари, ўқувчилар формалари, отахон ва онахонлар учун зарур кийим-бошлар, ҳар хил пойабзаллардан тортиб озиқ-овқатларгача қўйилган. Макарон, гурунч, чой, ун каби маҳсулотлар ярим, бир, икки килограмм миқдорида халтачаларга солинган. Бу савдо шаҳобчасининг ўзга дўконлардан фарқи бирор нарсага нарх ёпиштирилмаганлигидир. Сабаби бу ерда пулга савдо қилинмайди, қишлоқ жамоа кенгашлари томонидан тақдим этилган патта кўрсатилса моллар текинга берилади. Бир эълон киши эътиборини ўзига тортади. Унда шундай жумлалар ёзилган: «Дўконимизга ўз эҳтиёжидан ортиқча бўлган барча турдаги кийим бош, пойабзал, озиқ-овқат ва бошқа буюмларни топширишингиз мумкин. Тақдим этган нарсангиз муҳтож кишиларга етказилади. Саховатингиз учун олдиндан миннатдорчилик билдирамиз!»

Дўкон пештахталарида дид билан терилган буюмларни, осғичлардаги кийим-кечакларни, озода халтачалардаги озиқ-овқатларни кўриб сотувчи Соҳибахон Юсупова ўз ишига нақадар масъулият ва меҳр билан муносабатда бўлаётганлигига ишонч ҳосил қиласиз.

Бу ерда пул муомила тариқасида юритилмаса-да ҳисоб-китоб ишлари пишиқ-пухта йўлга қўйилган. Муҳтож кишиларга тақдим этилаётган оддий нинаю гугуртдан тортиб кийим-бошгача махсус юритилаётган дафтарда акс этади ва олувчининг имзоси билан белгилаб борилади. Улардан айримларини ўқиймиз: Ўғилча момо Ҳусанова, «Наманган» давлат хўжалигидан 75 ёшда. Сочиқ, рўмол, калош, гуруч, совун тақдим этилган. Олтиной Мирзақулова, саксон ёшда. Гуртепа қишлоғидан. Шарофат Кўпаева, Довдуқ қишлоғидан... Улар ҳам ўзлари учун энг зарур молларни олишган. Патта район ижтимоий-таъминот бўлими томонидан қишлоқ жамоа кенгашларига тарқатилади. Дўконга таклиф этилган киши унда кўрсатилган пул миқдори бўйича керакли саноат ва озиқ-овқат моллари билан таъминланади.

— «Хайрия» дўкони асосан олинаётган соф фойданинг бир қисмини ушбу эзгу мақсадга сарфлаш асосида фаолият кўрсатяпти — дейди район матлубот жамиятлари уюшмаси бошқарувининг раиси Рашидхон Юсупов. — Дастлаб савдо шохобчаларида узоқ вақт туриб қимматини йўқотган ва бир неча бор нархи арзонлаштирилган моллардан 5 минг сўмлигини ўтказиб бердик. Шу билан бир қаторда жамоамиз аъзоларига «Хайрия» дўкони очаётганимизни, ҳар ким ўз оиласи эҳтиёжидан ортган нарсалардан баҳоли-қудрат ёрдам қилишлигини илтимос қилдик. Сал ўтмай дўкон пештахтасида қўшимча уч-тўрт минг сўмлик мол пайдо бўлди. Даъватимизга районимиздаги айрим ташкилотлар, фуқаролар ҳам жавоб қайтаришди, улар сафи кун сайин ортиб бормоқда. Ҳар куни 200—300 сўмлик кийим-бош, озиқ-овқат тарқатилаётганлигига қарамасдан ҳозирда дўконда 2 минг сўмликдан ортиқ арзонлаштирилган баҳода мол мавжуд. Сотувчининг ойлиги ҳам матлубот жамиятлари уюшмаси кўраётган фойда ҳисобидан қопланмоқда.

Задарё районидаги мазкур янгиликни кўриб, одамлар ўртасида меҳр-муҳаббат, мурувват ва шафқат қайта тикланаётганининг гувоҳи бўлдик. Бу хушхабар тиллардан-тилларга, диллардан-дилларга кўчиб, ота-боболаримиз улуғлаган саҳоват тимсоли бўлиб қолишига ишонамиз.

О. ЖУМАНАЗАРОВ.

● Фарғона районидаги Карл Маркс номли жамоа хўжалиги маркази йилдан-йилга кўркамлашиб бормоқда. Муҳташам маданий-маиший бинолар қишлоқ кўркига кўрк қўшмоқда. Суратда яқинда ишга туширилган отахонлар чойхонасини кўриб турибсиз.

ОЛТИМАТ ОТА ҲИММАТИ

Эндигина 18 баҳорни қаршилаган ёш сартарош Олтимат Шакаров қўлга қурол олган 1943 йилда мамлакатимизнинг кўпгина шаҳар ва қишлоқлари манфур душман оёғи остида қолган, Ватанимизнинг ҳар қарич ери учун ҳаёт-мамот жанглари борарди. Қисқа муддатли тайёргарликдан сўнг урушга кирган Олтимат Калинин, Курск шаҳарлари, Болтиқбўйи жумҳуриятлари ва Польшани немис-фашист газандаларидан озод қилишда қатнашди. Берлин остоналаридаги шиддатли жангда ўнг оёғидан оғир яраланиб, қишлоққа қўлтиқтаёқ билан қайтди...

Деҳқонобод — Фарғона вилояти Киров ноҳиясидаги Рапқон қишлоқ Советига қарашли кичик гўшалардан бири. Улуғ Ватан уруши ўша вақтда 50 оила истиқомат этувчи бу қишлоқ хонадонларига ҳам мусибат келтирди.

Яқинда Деҳқонобод қишлоғида истиқомат қилувчи Улуғ Ватан урушининг иккинчи гуруҳ ногирони Олтимат ота Шакаров кўнглига тугиб юрган мақсадини рўёбга чиқарди: у шахсий жамғармаси ҳисобига қишлоқ қабристони кираверишига жангдан қайтмаган ҳамқишлоқлари хотирасига ёдгорлик ўрнаттирди. Ёдгорлик атрофи гулзор қилиниб, мармар тошга жангдан қайтмаганлар номи зарҳал ҳарфлар билан битилди. Бу ер тезда қишлоқ меҳнаткашларининг табаррук қадамжойига айланди. Зиёратчилар отахонга ҳиммати учун ташаккур билдирмоқдалар.

А. УЗОҚОВ.

АСАД

Асад осмондаги 12 буржнинг бешинчиси, айни пайтда ҳижрий йилнинг бешинчи ойидир. 21 июлдан бошланувчи асад давомида кундуз бир соату тўрт дақиқа қисқаради.

Деҳқончилик ҳикматларида асаднинг ўзига хос томонлари мана бундай тарзда ифодаланган:

● **Асад — экинингни ясат!**

Яъни, бу ой ўтгач, асосий экинлар уруғи ерга қадалса битмайди.

● **Саратонда суғор,**
Асадда тек қўй!

Бу ёз пишар экинлар саратонда қониб сув ичса бўлгани, қолгани асадда парвариш топиб, пишади деганидир.

Ҳозир 40 кунлик чилла давом этмоқда. Унинг 25 куни саратонга тўғри келган бўлса, қолган 15 куни айни асадда ниҳоясига етади. Шунинг ўзиёқ саратон «Ҳасан»у асад «Ҳусан» эканлигини билдиради. Демак, асад ҳам ҳал қилувчи ойлардан. Деҳқон буни ҳисобга олган ҳолда иш кўради. Бошқача айтганда, асад ҳосилга ҳосил қўшиш ойидир.

«Чилла суви — тилла суви» деган иборада ўзгача маъно бор. У ёз чилласига ҳам, қиш чилласига ҳам бирдай хосдир. Чунончи, ёзги чилла суви экинлару меваларга шарбат бўлиб сингса, қишги оби ҳаёт яхоб тарзида ерни шўрдан тозалайди, ундан яйраб нафас олади толиққан замин.

● **Бошингга чилла тафтин нақ қўндириб,**
Жўякларга сув тараган заргарсан.
Ҳар ниҳолга қалбинг қўрин сингдириб,
Меҳрингни экинга берган заргарсан.

Ҳа, жазирама ёзга дош берган мўл ҳосил етиштираверади. Зотан:

● **Эр юзини меҳнат очар,**
Сўз юзини ҳикмат.

Асадда қовун-тарвузлар ғарқ пишади болу асалдек ширин бўлиб.

● **Қовун есанг саҳар е,**
Саҳар емасанг, заҳар е —

деганлари шундан,

● **Саксонда санокда,**
Тўқсонда товоқда —

деганлари апрел, майда экилган қовун-тарвузга бирдай хосдир.

Ҳа, деҳқончиликда экиш қийин, парвариш унданам қийин. Ниҳоят, иккисидан ҳам оқизмай-томизмай, батамом йиғиб-териб олиш мушкул.

Эндиги пишиш навбати маккажўхорига келди. У ҳақда Увайсийдан ўтказиб тасвирлагани йўқ:

● **Ул надурким, бир келин, ўзи чўтир,**
Етти қат парда ичинда мисли ҳур!

Айни жазирамада бир коса лиммолим айрон қадрини Жалолиддин Румийдан сўранг:

● **Бўлса лим-мим тўла бир коса айрон,**
Жаҳон шарбатлари менга не даркор?
Агарчи очмену заҳмат чекурмен,
Алишмам ҳурлигим қулликка зинҳор!

Айни шу даврда Маҳмуд Қошғарий деҳқонни мана бундай қистовга олган:

● **Баракали ёз келганда, қиш озуғунг унутма,**
Чунки ўтар ёз ҳадемай, кун-тун ўтиши бирла!

Шоядки, бундан буён деҳқону боғбон, чўпоннинг турмуши фаровон, кўнгли янада чоғ бўлгуси. Эл-юрт тўқлиги, рўзғор бутлиги шунга боғлиқ. Алишер Навоийнинг мана бу орзуси ҳам, ниҳоят, юзага чиққан бўлурди:

● **Хуто улки, оламда гар чекти ранж,**
Яна олам асбобиғи топти ганж.
Хуш улки, агар чекти минг хори дарз,
Сўнгги тушса илгига бир тоза вард!

Р. ЖУМАНИЁЗОВ.

МАСАЛ —АСАЛ

— Эркин бўлолмаслигимга сизлар сабабчи, — деди тил тишларга ўдағайлаб.

— Агар биз бўлмасак, сен дунёни аллақачон остин-устун қилардинг, — деди тишлар.

* * *

— Нега устимга соя ташлайсан? — деди Лаб Мўйловга.

— Чунки сенинг бўлар-бўлмасга иржайганингни одамлар кўрмасин, дейманда, — жавоб қилди мўйлов.

* * *

— Сен кимга ёқмайсан? — деб сўрашди Косовдан.

— Мен ёнмай, тутаб ётган ўтинларга ёқмайман, — деди Косов.

Ўроқжон ҚИЛИЧЕВ.

НАҚЛ—АҚЛ

Уйинг тор бўлса ҳам, феълинг кенг бўлсин.

* * *

Фарзандига таълим-тарбия бермаган ота-она унинг душмани билан баробар.

* * *

Билим шундай хазинаки, қанча сарфлаганинг билан адо бўлмайди.

* * *

Яхшилигини миннат қиладигни киши билан дўстлашма.

* * *

Эр-хотин жанжал қилганда болаларининг дили хуфтон бўлади.

* * *

Лаганбардор учун дунёда яккаю-ягона яхши одам хўжайинидир.

* * *

Қуш қаноти билан парвоз қилса, инсон орзуси билан парвоз қилади.

* * *

Бахил топганини ҳатто ўзидан қизғанади.

НАБОТОТ ОЛАМИДА

ҚОВУН ПУЧОҒИДАН ТАГЧАРМ

Олмониялик бир гуруҳ мутахассислар қовуннинг ғалати навини яратдилар. Унинг пўчоғи ниҳоятда пишиқ. Шу боис ундан пойафзал тагчарми тайёрлашда фойдаланиш тавсия этилмоқда.

Қовун пўстлоғи айни чоғда ниҳоятда нафис ҳамдир. Ҳозир лабораторияда мазкур «тери»ни синовдан ўтказишмоқда.

ТОВУШ ЧИҚАРУВЧИ ЛОВИЯ

Сан-Паулу (Бразилия) шаҳридаги қишлоқ хўжалиги ўқувгоҳининг тадқиқот ўчоғида ловиянинг янги нави яратилди. Мутахассислар уни «Каммару» деб номладилар.

Янги навнинг қизиқ жиҳати шуки, у пишиб етилишига икки кун қолганда қўзоғининг ички қобиғи қуриб, ёрилиш чоғида ўзидан овоз чиқаради. Ҳосили тўлиб етилгач эса ловия барглари тўкилиб кетади. Пишган қўзоқлари яна товуш чиқара бошлайди.

БАРГСИЗ ОЛМА ДАРАХТИ

Олма дарахтлари баргсиз бўладими? Шундай янги нав яратилди. Британиянинг Кент деган графлигидаги қишлоқ хўжалиги тажриба станциясида барги йўқ олма дарахти бор. Унинг меваси бевосита танасидан чиқади.

Янги нав боғ олмаси ва Канада вилоятларидан биридаги дарахтни бир-бирига пайванд қилиб яратилди. Баргсиз олма дарахти кўпгина боғбонларни қизиқтириб қолди. Муҳими, мевани йиғиб-териб олишни механизациялаштириш мумкин.

ТИКАНСИЗ АТИРГУЛ

Англиялик Жон Оливер тикансиз гуллар яратиш устида кўп йил тинимсиз ишлади. У гулларни бир-бирига чатиштириш йўли билан улардаги тиканларни йилдан-йилга камайтира олди. Ниҳоят, тикансиз навини яратишга муваффақ бўлди. Бунга 30 йилда эришди.

РАНГЛИ ПАХТА

Перулик ҳиндлар ўзларининг пахта ипидан тикилган кийимларини бўяб ўтирмайдилар. Гап шундаки, улар қадим замонлардан бери табиий равишда оқ, сариқ, жигарранг, бинафша тусдаги пахтани етиштириб келадилар.

Хозир ботаниклар ва уруғчилар ҳиндларнинг тажрибасини бошқа Ер юзининг минтақаларида ҳам қўллаш устида ишламоқдалар.

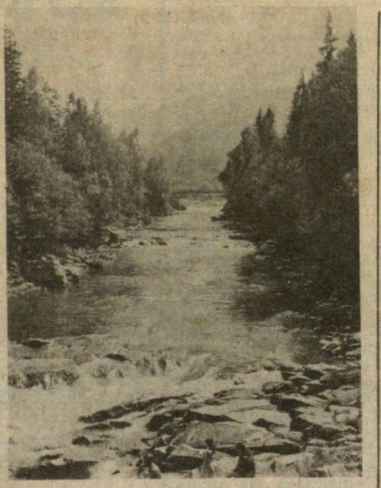

Зилол сув, тоза ҳаво—
Ҳар қандай танга даво.

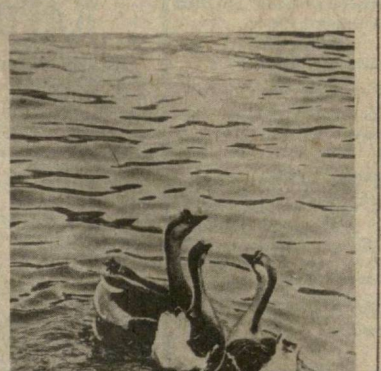

Шиша каби тиниқ сув—
Бўлиб табиий кўзгу
Уч ўрдакка ёқиб қолди,
Улар ҳайрон боқиб қолди.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Ривоят, афсона

АЁЛЛАР САЛТАНАТИ

Тилдан-тилга ўтиб келаётган шундай афсона ва ривоятлар борки, уларда ўтмиш хотин-қизларининг мислсиз қаҳрамонликлари ҳикоя қилинади. Ибтидоий жамоа тузуми даврида яшаган аждодларимиз тўқиган ривоятларнинг қаҳрамонлари Анахита, Тўмарис, Зарина каби аёллар мардлик ва доноликда, тадбиркорлик ва бақувватликда эркаклардан қолишмаганлиги кишини ҳайратга солади.

Милоддан аввал VIII—IV асрларда Амударё ва Сирдарё этакларида яшаган қадимий аждодларимиз — массагетларга бошчилик қилган жасур аёл Тўмарис Ўрта Осиё халқлари томонидан чет эл босқинчиларига қарши олиб борилган қаҳрамона кураш тимсоли бўлиб қолди. Халқ у ҳақда кўп эртаклар тўқиган. Булар Шарқу Ғарбда машҳур амазонкалар тўғрисидаги афсоналарни эслатади.

Ривоят қилишларича, қадим замонларда қарам бўлиб яшашни ўзига эп кўрмаган аёллар қавми — амазонкалар давру даврон сурганлар. «Тарихнинг отаси» деб шуҳрат қозонган қадимги юнон олими Геродот бу жанговар ва жасур аёлларни биринчилардан бўлиб қаламга олган. Унинг ёзишича, кўпинча от миниб юрадиган бу сувори аёллар Кичик Осиёда яшаганлар. Юнонлар амазонкалар билан жанг қилиб, уларнинг бир қисмини асир олишиб учта кемада ватанларига равона бўлишади. Амазонкалар йўлда юнонларга қарши бош кўтариб, уларни тор-мор қиладилар ва кемаларни эгаллаб, Меотий (ҳозирги Азов) денгизи соҳилига етиб келадилар.

Қадимги муаллифларнинг шоҳидлик билдиришларича, Европа ва Осиё даштлари кўп асрлар мобайнида амазонкалар минган отларнинг дупур-дупуридан ларзага келган. Булар Кавказ ва Ўрта Осиёгача етиб борганлар. «Юлдузларга бўй чўзган тепаликлардан ошиб ўтсанг, отлар туёғининг изи қолган йўлга дуч келасан,— деб ёзган эди буюк адиб Эсхил.— Мана шу йўлдан бораверсанг, эркак зотини жини ёқтирмайдиган амазонкалар қавмини учратасан».

Ўн етти китобдан иборат «География» асарининг муаллифи Страбон амазонкалар икки жойда — Кичик Осиёда (Фермодоний дарёси соҳилларида) ва Кавказда яшайдилар, деб кўрсатади. Унинг ёзишича, Кавказ амазонкалари бу ердаги тоғларнинг шимолий ёнбағирларида яшаганлар. Аёллардан иборат бу қабила ер ҳайдаш, экин экиш, чорвачилик билан шуғулланган.

Амазонкаларни Искандар Зулқарнайн билан боғловчи ривоятлар ҳам бор. Сицилия тарихчиси Диодорнинг ҳикоя қилишича, Искандар Гирконияда эканида унинг ҳузурига уч юз нафар сувори амазонка ва уларнинг маликаси Фалестра келган. Искандар Фалестра билан ўн уч кун бирга бўлади. Сўнг унинг ҳурматини жойига қўйиб, совға-саломлар билан юртига кузатиб қўяди.

Низомий Ганжавийнинг «Искандарнома» достонида тасвирланишича, жуда қадим замонда озарбайжонлар юртидан Кура дарёси оқиб ўтар экан. Фаровон бу ўлкага Нушоба деган хотин подшолик қилган экан. Уни минг нафар отлиқ қиз қўриқлаган.

Искандарнинг Кайдофа деган хотин подшо билан учрашуви тўғрисида Абулқосим Фирдавсий ҳам ёзган. Амазонкасифат аёллар бобомиз Алишер Навоийнинг «Садди Искандарий» достонидаги канизак Луъбати Чин (Чин қўғирчоғи) кўп жиҳатдан амазонкаларга ўхшаб кетади. Достонда тасвирланишича, Искандар ватанига қайтаётганида Мағриб ўлкасида қўрқмас одамларга дуч келади. Улар бошлиғи яккама-якка жангга талаб қилади. Искандарнинг қўшинлари жангу жадалларда чиниққан бўлишига қарамай танҳо майдонга тушишга ботина олмайдилар. Шунда Луъбати Чин эркакча либос кийиб, юзига ниқоб тутган ҳолда жанг қилади ва ёвни енгади.

Амазонкалар ҳақидаги гапларни Шарққа сафар қилган баъзи сайёҳлар ҳам тилга олганлар. Масалан, Испаниядан Амир Темур давлатига элчи бўлиб келган Рюи Гонсалес де Клавихо амазонкалар ери Самарқанднинг шарқ томонида, ўн беш кунлик масофа нарида, улар эркаксиз яшаш одатларини ҳалигача сақлаб қолган, дейди ва асосан Страбоннинг амазонкалар тўғрисидаги фикрларини такрорлайди.

Аёл қабилада дин бошлиғи, довюрак жангчи, баъзан қабилага ва қўшинга бошчилик қилган. Шунга доир К. Смирнов ўтказган тадқиқотлар унинг Москвада нашр этилган «Сарвқоматларнинг қурол-яроғлари» (1961 йил) ва «Сарвқоматлар» (1964 йил) китобларида келтирилган.

Тарихда амазонкасифат жанговар аёллар қавми ўтганлигини ашёвий далиллар билан исботловчи бошқа илмий асарлар ҳам мавжуд. Осиё, Африка ва Жанубий Американинг айрим хилват жойларида аёллар салтанатига асосланган идора усули ҳозир ҳам сақланиб қолган. Бундан бир неча йил муқаддам италиялик журналист аёл Орнака Фаллачи Малайя оролининг (Жанубий-Шарқий Осиё) ана шундай жойига бориб қолган. «Бу оролнинг бирдан-бир ҳукмдори аёллардир, — деб ёзади Фаллачи. — Мол-мулк ва ер-сув мерос тариқасида ўғил болаларга эмас қизларга қолади. Эркаклар хотинлари алоҳида, бошқа қишлоқда яшайдилар, зарурат туғилгандагина бу ерга келадилар».

Бундан кўринадики, қалин чангалзорлар, осмонўпар тоғлар, ўтиб бўлмас ботқоқликлар энг сўнгги амазонкаларни биздан яшириб келаётган бўлиши мумкин.

Ш. ШОИСҲОҚОВ.

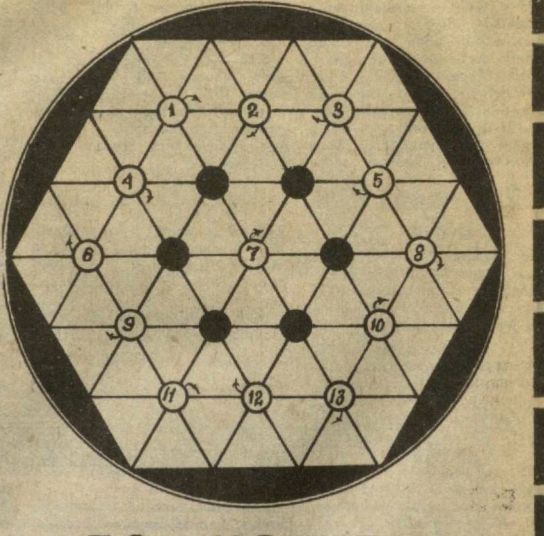

БОШҚОТИРМА

Қадрли муштарийлар ушбу бошқотирма соат мили йўналишида ҳал этилади:

1. Буюк ўзбек классик шоири, сўз мулкининг султони. 2. Ҳинд бадиий фильми. 3. Қимматбаҳо тош. 4. Рус масалчиси, «Бўри билан қўзичоқ» шеърининг муаллифи. 5. Олий гуруҳдаги футбол командаси. 6. Нон тури. 7. Шарқ халқларига мансуб баҳор байрами. 8. «Ўзбекфильм» сатирик киножурнали. 9. Томонларни аниқловчи жуғрофия қуроли. 10. Ақлий спорт тури. 12. Шимолий Америкадаги мамлакат. 13. Марказий Америкадаги давлат.

Тузувчи: Турсунали ҒАНИЕВ.

Рўзномамиз дам олиш саҳифасида бериб борилаётган бошқотирмаларга муштарийлардан мунтазам жавоблар олиб турибмиз. Бухоролик Л. ЗИЁДУЛЛАЕВА, Д. САИДОВА, тўрткўллик У. ОДАМБОЕВА, О. СЕЙТИМБЕТОВА, ёзёвонлик А. ЭРГАШЕВ, янгибозорлик Т. АЗИМОВА, Г. КАРИМОВА, чинозлик З. РАИМҚУЛОВА, тўрақўрғонлик А. МАМАЖОНОВ, андижонлик Г. БАЛЛИЕВ, хатирчилик Б. ЙЎЛДОШЕВ, А. Икромов районидан Қ. МАМАЖОНОВ, қувалик Ф. ТЎРАҚУЛОВА, избосканлик М. АБДУСАМАДОВА, асакалик И. МАННОНОВ, жомбойлик Д. ТЕМИРОВА, тошкентлик Э. ОТАБОЕВ, бахмаллик Б. МАЖИДОВ, пайариқлик Ф. СИНДОРОВА, оқдарёлик Р. АБДУҲАМИДОВ, олотлик Г. САФАРОВА ва бошқалар тўғри жавоб йўлламоқдалар. Уларга самимий миннатдорчилик билдириб, янги хат-хабарлар кутамиз.

Муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5696 Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.55. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12